

CALDERONI ÉS TÁRSA

Budapest,
V., Gizella-tér 1.
(Haas-palota).

Szemüvegek és
orrécsipetők legtokéletesebb Punctal és Iso-
krystar üvegekkel. Színházi, tábori és prizmas
látcsövek. Aneroid barometerek, szoba-, ablak-,
fürdő-, ház- és utazó hőmérők. Nagyító üvegek,
olvasó üvegek és loupék. Fényképezési ké-
szülékek. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Alapítva 1865. évben.

**Heckenast
Gusztáv**

zongoratermei

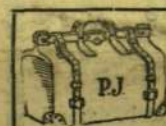
Budapest, csakis

Gizella-tér 2. szám.

Telefon.

Ibach-zongorák
egyedüli képviselője.

IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus,
Dohnány, Pugno, Alice Ripper, Sauer, Stefaniy stb.

**Bőröndös
PAPEK JÓZSEF**
bőrárú gyártó. Budapest,
VIII., Rákóczi-ut 11. sz.

Osász. és királyi
udvari - szállító.
A főváros leg-
nagyobb bőrárú
szaküzlete.

Legjobb beszerzési forrás!

**Kész ágyak
jó cseh ágytollból!!**

Sűrűsűrű vör. nankingba (falett) töltve, egy
dunyha 180x120 cm. 2 párnával, mindkettő
80x60 cm. u. pulha, tartós tollal K 16.-.
Főpártya K 24.-, Pártya K 24.-, Dunyha
egyedül K 10.-, 12.-, 14.- és 16.-, Föl-
pártya egyedül K 3.-, 3.50 és 4.-, Készlet.
dunyha 200x140 cm. K 18.-,
14.50, 17.50 és 21.-, Ehhez fej-
pártya 50x70 cm. K 4.50, 5.20 és
5.50. Öt kg. szürk toll K 9.40,
jobb K 12.- K 16.-ig. Főpártya
K 17.-, Öt kg. u. j. fehér por-
mentes ágytoll K 24.-, Hőfelhár-
tó K 30.-, jobb K 30.-, Legné-
mabb uszádmű fűt. K 45.-, Öt
kg. fűtőolaj 15 ltr. K 20.- és K 20.-, Fűtő-
olaj K 5.-, jobb K 6.-, Finom mellestetű párnák K 6.50 1/2 kg. kint.
Sűrű párnák 1/2 kg. K 2.50 és 3.-, Székülés bérmentve utánvétellel.
Beszerzés postadíjmentesen ellenében. Sigmund Lederer, Jano-
vitz a. Angel Nr 145. bel Káptalan, Bérmén.

Mit kiabál?

HISZEM MIN-
denki tudja
már, hogy a

MÁGNÁS

CIPŐKRÉM

Minősége kitűnő
puhít, lisztli,
fényesít.

Gyártja: **HERCZEG és GEIGER**
Gyász. és kir. udvari szállító Budapest.
KAPHATÓ MINDENÜTT

MEGJELENT

katonai puská a
mellényzsebben

a 7.65 és
9mm-es Frommer

Baby-pisztoly

nagy kaliberű, hat-
lövétű mellény-
zsebbe való fegyver
katonai puskázá-
várral, a fegy-
ver- és Gépgyár
R.-T., Budapest,
gyártmány. Kap-
ható minden jobb
fegyver-kereskedésben.

RENDELÉS NÉL
SZÍVESKEDJÉK
LAPUNKRA
HIVATKOZNI

EZÜST! DRÁGAKŐ! ÉKSZER!

SÁRGA JÁNOS

cs. és kir. udv. szállító,
ékszerész, műtőművelő.

Bpest, IV., Kigó-tér 5.

Ezüst évszámok, grammja munkával együtt 12 f.
Ezüst tálcák, tálcák stb. grammja 15 fill. Ezüst ezü-
körtartók, kosarak, szardíniatartók stb. gr. 10-
16 fill. Elsőrendű új áruk! Legjobb árjegyzék in-
gyen és bérmentve. Vidékre vasútközlő költségek!

K NUTH KÁROLY

cs. és kir. fennsége
József 70h. udv. szál.

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz és vízvezetékek, csatornázások,
szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi szerelvények stb. — Tervek,
költségvetések, jóvelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

HIRSCH és FRANK

Budapest-Salgótarjánai Gépgyár és Vasúttörő Részvénytársulat
BUDAPEST, VI. KER., ARÉNA-UT 127. SZ.

Külön osztály

téglagyári gépek.

GYÁRT: falitábla és oszlopszármak, téglagyártó és agyagmunka-
káló gépeket legújabb és legjobban bevált szerkezetekben.

Elvállalja anyagvis-
zálatok kivételét és
teljes
téglagyári telepek
létesítését.

Tervek és költségveté-
sek díjtalanul.

**ELSŐRANGU
REFERENCIÁK.**

Riessner Kályhák

Phönix-
folytonégők

Egészségi szempontból
legkifejezettebb rendszer.
Eredeti biztonsági szabályozóval.
Gázkielégítés és robbanások
kizárva.

Pluto
az új rendszer.

A fűtési szakra terén éveken
át tartott tanulmányozások
hímagasló eredménye.

Fortuna

• Ringeisen Testvérek cégnél Budapest,
Hold-utca 21. •

50. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL

BUDAPEST, DECEMBER 14.

Szerkesztési iroda: IV. Várnagy-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek: Egészre — 30 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postai meg-
határozott viteldij is csatolandó.

TRENSÉN MÜEMLÉKEI. — A RÉGI JEZUITA KOLLÉGIUM EGYIK RÉSE A VÁRBA VEZETŐ UTCÁBAN.

CZINZERI ÉS CZINZERA.

ELBESZÉLÉS. IRTA BARTA LAJOS.

Szeptemberben, a mikor a főváros megnyitotta az új iskolát, akkor ismerkedtek meg Czinzéri Sárosból jött, Czinzer a pedig a Dunántúlról. A szerencse fölsegítette őket Pestre, a mikor szűk és kezdetleges lett nekik a vidék. Tanító ambíciójuk nem fért meg a falusi tanteremben; így találkoztak a fővárosi iskola igazgatói szobájában, a hol egyszerre jelentek meg azért, hogy bemutatkozzanak.

— Czinzéri János! — mondta be nevét az igazgatóval szemben állva.

— Lemesről?
— Parancsára.
— Czinzer a Paula.
— Bükkösről?
— Szolgálatára.

Már ott az irodában megéreztek, hogy ketten, vidékiek, egymáshoz tartoznak. Az ismerkedési estén még jobban kitűnt ez; a mikor a kártszék mind régebbi ismerősként köszöntötték egymást és csak kettőjükre néztek nagy szemmel, mint a különös madarakra. De azon is átesetek, aztán a közös vacsorához telepedtek a hosszú asztal mellett.

— Mi ketten, úgy látom Nagysád — mondta Czinzéri — egymásra leszünk itt utalva.

— En is úgy látom, — szólott Czinzer a.
— Megtisztel azzal, hogy a vacsoránál mellem ül?

— Nagyon szívesen.
Czinzer a sovány, magas nő volt, kedves, szelíd vonásokkal, finom, kis martir-arccal; Czinzéri széles, vállas férfi volt, erős, nyájas, hizsánknak indult. Egymás mellé ültek az asztalnál.

A vacsora végén felköszöntök is hangzottak el. Az igazgató, a ki az asztalfőn ült, egyetemlegesen felköszöntötte a tanstületet, kiemelte, hogy csaknem valamennyiüket ismeri, többükkel együtt működött és így biztos és alapos reménye van arra, hogy a kivánt pedagógiai célt az iskola a legjobban fogja betölteni. Végül rátért a két új emberre, a kiket tehetségük és érdemük a fővárosba jutattott, a kiket személyesen nem ismert eddig, de kiknek a múltjában szintén megvan minden garancia az iskola közös erővel való fölvirágoztatására. Meleg szavakkal üdvözölte a két bevándorlót, a kik — tette hozzá befejezésül — úgy látszik már rátaláltak egymásra.

A kollegák és kolleginák éljenek és tapsolták az igazgató ötletét és a hogyan mosolyogva mind Czinzéri és Czinzer a felé fordították tekintetüket, úgy látták, hogy így egymás mellett ülve mintha Czinzer a soványsága elvenne Czinzéri kövérségéből, és megfordítva.

— Nagysád merre lakik? — kérdezte Czinzéri, mikor vacsora után szétszálott a társaság és ők ketten egyazon irányban indultak el a csendes budai estben.

— Bizony én nagyon messze lakom.
— Pesten?
— Bizony Pesten.
— Szakasztott az én esetem.
— Kénytelen voltam a Mester-utczába menni lakni. Ott régi ismerőseim vannak; muszáj voltam náluk bérelni szobát.

— Szakasztott az én esetem. Én ugyanaból az okból a Haller-utczában lakom.
— Legalább együtt járhatunk hazafelé!
— Ha nem leszek terhére.
— Dehogy, inkább nagyon örülök; a szerencse így összehoz bennünket, vidékieket.

— A vacsoránál a kollegák már el is jgyeztek bennünket! — mondta Czinzéri és melegen, szelíden, kövéren nevetett.

— Csakugyan! — felelte Czinzer a és finom, madárszerű kis nevetés szaladt ki fiatal torkán. Ettől a gondlattól kicsit meggyuladtak; a budai utcán a fák közt a lámpák, mint a csillagok úgy égtek, langyos, édes lehelet szállt a hegyek felől, gyümölcsös illatokkal tele és szétterült a vérmező felett. Czinzéri megborongott egy kicsit és oldalról, lopva, most először igazán mint férfi fölmért Czinzérát.

— Istenem! — gondolta magában, a hogyan itt mellettem megy bizalmasan és természetesen, egészen olyan, mintha a feleségem lenne.

De mindjárt kis, szomorú érzés is terült el ettől a szívén. Nem szerette a magas sovány nőket és ha arra gondolt, hogy egyszer meg-házasodik, mindig gömbölyded, molett nők jártak az eszébe.

Czinzer a érezte magán Czinzéri tekintetét és csendesen elviseelte. Egyenesre húzta magát és könnyű ősi kabátjában vékonyan, de finoman jelentkeztet testének szépsége és úde fiatalsága.

— Sokára jön a villamos! — mondta egy platánfa alatt, a jelzőtábla mellett állva Czinzéri és a távolba nézett.

A másik most lopva, gyorsan végig vizsgálta őt a tekintetével.

— Istenem! — gondolta Czinzer a — egészen szimpatikus és kedves ember. Érzik rajta, hogy jó lelke van. Úgy állok itt vele az éjszakában, egészen ráhagyva, mintha az uram lenne. Csak miért ilyen kövér ez a kollega? Sohasem gondoltam hájas emberre. Mindig sudár, karcsú férfi volt az ideáim.

Jött a villamos; arra felültek, aztán beszélgettek hazáig. A vidéki ember az egészen más, mint a pesti. Annak a lelkében ott áll a nagy ég, a nagy, nevető mező, fehér báránysok, gyors lábú lovak, dalos pacsirták, szelek, felhők, hatalmas ekeket gyújtogató villamok, nagyszerű tavaszok, még a virágba borult kőénybokr is édes élmény, emléke... Hát az a száz más dolog, a mi megmozdul az észben, ha az ember az elmúltakra gondol. Vidéki emberek megérik ezt egymásról és mindjárt testvérekké lesznek...

— Bekopog reggel értem? — kérdezte Czinzer a, a mikor a kapuban elváltak.

— Nagyon szívesen! — felelte Czinzéri és bucsuzásul gyengéden megcsókolta Czinzer a kezét.

Azontúl naponta együtt mentek és együtt jöttek a villamoson. Beszélni valójuk mindig volt bőven; eleinte otthoni, vidéki dolgokról, pedagógiaiáról beszélgettek, aztán adódott az új iskolabeli dolgok; hamarosan panaszkodni kellett, hogy ez a pesti állás sem színtől tejfel. Csak villamosozni is milyen terhes! És mennyire is kerül! Naponta két óra elmegy a villamos utazással. Azalatt sétálni, tanulni, szórakozni lehetne. Aztán harmincz krajczárba is kerül a dolog. Egy hónapban kilencz forintot tett ki a villamos! Honnan kerüljön az a kis fizetésből? Közelebb kellene költözni az iskolához! De az ismerőseket otthagyni mind a kettő gyáva. Az idegenek ráesnek és valóssággal kirabolják ebben a rémségesen drága városban az embert. Egész család egyetlen szobaúrból akarná a lakbérét, egyetlen kosztosból szeretné valamennyiük kosztját kihozni.

— Ámbár az élet így, az ismerőseknél is elég drága! — vélte Czinzer a.

— Elviselhetetlen! — állapította meg Czinzéri.

— Istenem! — gondolta Czinzer a — csak ne lenne ilyen kövér! Egészen szép pár lenne belőlünk; összeadnánk, a mit ketten keresünk. Milyen más lenne az anyagi helyzetünk!

— Csak egy kicsit molettebb lenne! — gondolta Czinzéri — nagyon jól érezném magamat mellette. Nagyon vág nekem különben az egyénisége! És milyen más lenne, ha a két jövedelemből csak egy háztartást kellene vezetni!

Naponta annyit voltak együtt, úgy megszokták egymást, az érdekük annyira közös volt, hogy hiába aggodalmaskodtak a kövérség és a vékonyasontúság felett magukban, a dolgok ellenállhatatlanul vitték őket előre és Czinzéri egy napon okvetlenül kellett, hogy így szóljon Czinzerához:

— Mondja meg őszintén: szimpatikusnak talál engem?

— Azt hiszem, — mondta Czinzer a — hogy ezt nem is kellene kérdeznie!

— Miért nem kellene?
— Mert láthatta abból, a milyen magához vagyok.

Akkor talán nekem sem kell mondanom, hogy nem volt még nő, a kit annyira kedveltem volna.

Felfüggesztem az aggodalmaimat és ha megkér, akkor hozzáamegyek — gondolta Czinzer a és megboosátó, finom elnézéssel, nem akart a kövérségre, mint neki nem tetsző dologra gondolni a szép pillanatban. — Majd ha együtt élünk, diétát tartatok vele, sokat sétáltatom, vigyázok rá és szépen lesoványítom.

Nem akarok — gondolta szelíden Czinzéri — most azzal foglalkozni, hogy a csontjai nagyon finomak és kicsit több húsnak kellene rajtuk lenni. Majd ha együtt leszünk, lesz gondom rá, hogy többet pihenjen és olyan ételeket egyék, a miktől megömbölyödik egy kicsit.

De a gyakorlatban nem ment ám egészen így minden. Azoktól az ételektől, a miktől Czinzer a hizott volna, Czinzéri is jobban kövéredett; a mitől meg Czinzéri soványodott volna, attól Czinzer a is soványodott. A sok sétával is egészen így voltak. Csendes, jószágos bánat szállt így a lelkükre, bensően és szomorú megboosások közt sajnálták egymást és eltették minden reményüket a nyárra. A gyönyörű nyárra, a ragyogó vakációra, a mikor házasságuk második évében váratlanul kilátásuk nyílt arra, hogy elmehetnek pihenőre a Balaton mellé.

Czinzer a bátyja egy fűrdővendéglőt bérlet és így a nyaralás ügyszólván semmibe sem fog kerülni nekik.

— Na — gondolta Czinzéri — ott meglesz, a mit itthon nem lehet megcsinálni, a kétféle koszt. Olyan fogok etetni szegény kis feleségemmel, hogy egy kicsit meghízlik a drága.

— Na — gondolta Czinzer a — ott be tudják majd tartani a kétféle diétát. Olyan ételeket etetek a szívem jó emberrel, hogy megfogynak tőle.

Ott majd sok napfűrdőt vesz — gondolta Czinzéri — attól fölpezsdül a vére. A Balaton nagyszerű étvágyat fog neki csinálni, jó sok húst szed föl és egészen olyan lesz, a milyen nek magannak a páromat mindig elgondoltam.

A napfűrdők, a víz — gondolta Czinzer a — majd annyira igénybeveszik a szervezetét, hogy lead ebből a sok húsból. Sokat kikényszerítem majd csónakon a vízre, az jó torna lesz. Ott le fog soványodni és egészen ideális férfi lesz belőle.

A Balaton mellett nagyszerű volt az élet; megijultak a nevető kék tó drága hullámaiban, süttették magukat az újjáteremtő napon, a forró homokban, dolgoztak a fűrge evezőkkel; vigyáztak egymásra és a nélkül, hogy titkos céljukat és aggodalmaikat az eredmény iránt elárulták volna hajszolták a munkára és tiltották az ételektől egymást.

A kedves teremtes! — gondolta Czinzéri — hogyan megkínzom szegényt.

A drága jó ember — gondolta Czinzer a — milyen rossz vagyok hozzá!

De lassanként mind szomorúbbak lettek, mert a várt eredmény nem jelentkezett.

Jézusom! — állapította meg Czinzer a — hiszen ez az ember mindig jobban hizik.

Istenem! — állapította meg Czinzéri — hiszen ez az asszony még több húst veszít.

Tudja — mondta Czinzer a, mikor a vonat a tündéri kékségben sugárzó víz mellett hazafelé indult velük — ide nekünk többet nem szabad eljőnnünk, ez nem tesz jót nekünk.

Igazad van angyalom; ez nem tesz jót nekünk. Ide semmi esetre sem szabad eljőnnünk.

Lopva egymásra néztek, nehogy a tekintetük megbántsa egymást. Már arra gondoltak, hova kelljen-bát jövőre menni? És lehet-e majd menni? Nem lesz nekik soha arra való pénzük!

Mikor aztán az igazi nagy nyár közeledett, megint nagyon fáradtak, elcsigáztak voltak

az egyévi munkától. Lelkük előtt fölrégett a Balaton áldott, szép vize, a boldog pihenések az aczélosító homokban és a gyors, iramló tovaröpülések a vízen, a szelíd, nevető napok, a hűvös, mély álmu északák.

Tavaly tulajdonképen elhibáztuk a dolgot — gondolta Czinzer a — majd az idén okosabbak leszünk.

Az csak kísérlet volt — gondolta Czinzéri — majd az idén hasznosítjuk a tanulságokat. Tulajdonképen nem is lehet ez másként.

Egy este, mikor a nap már leszállt a tulsó parton, a füredi hegyek mögött és a roppant víz opálos zöldje halkán belesötétült az estbe és csak apró fodrok villamlottak föl rajta ezüst-fehér szikrázással, a nagy igliczes, szittyás rétségen, mely a még kissé pusztá partokon elterült, kar-karban ment Czinzéri és Czinzer a. Fűrdöttek a langyos vízben, a szelíd, méla estben és bágyadtan függtek most egymáson.

A testük egymáshoz ringott, a fejük össze-szezhajlott; a füvek halkán mozogtak, a trücsök váltakozva muzsikáltak, itt-ott a kertekben tarka lampionok csillogtak, messziről, nagyon messziről valami pirosság lobbant a levegőbe és valami távoli dörgés mondta, hogy ott bujik ki a láthatár alól az esti vonat. Ők ketten szelíden, csak a lelkükben valami állandó bánattal jártak az estben. Mentek, mentek és hallgattak; nagyon szerették egymást, de valami elmulasztathatlan fájdalmat nem tudtak magukból kiirtani.

Csak egy kicsit meg tudnám soványítani! — gondolta Czinzer a.

Csak egy kis húst tudnék még ráadni! — gondolta Czinzéri.

De olyan gyöngédek voltak és annyira vigyáztak egymásra, hogy ezt a gondolatukat még soha ki nem mondták. Csak mentek ott az estben, szívükben a finom és halk, de állandó kis bánattal; a vonat pedig közeledett, mindjobban közeledett és a piros, tüzes felhő,

Kubics (Törzs) és Matild (Gombaszögi Frida) az I. felvonásban.

A színházi társalgó a III. felvonásban. Az előtérben Matild (Gombaszögi Frida) és Römer (Sebestyén) és Marton Ida (Rónai Alice).

A BOLOGNAI ROVÁSÍRÁSOS MAGYAR NAPTÁR.

Az 1515-ki konstantinápolyi rovásírási magyar nyelvemlék iménti fölfedezése óta (lásd a «Vasárnapi Ujság» április 27-iki számát) a magyar írástörténetnek újabb eseménye van. A bolognai egyetemi könyvtár Marsigli-iratai közt nyomára jöttem egy rovásírási kéziratnak, melynek magyar tartalmát maga Marsigli A. F. hadimérnök 1690 táján másolta le Erdélyben. Az élenk szellemű olasz gróf, a ki nyomtatásban megjelent nagy Duna-monografiájának egyik kőtetőt Magyarországon és Erdélyben talált feliratos emlékek pompás rajzaival töltötte meg, tüzetesen tájékozott bennünket arról, hogy ezt a sajátos írást egy olyan fára rovott naptárról másolta le, a melyet a székelyek abban a régi időben használtak, midőn keresztény hitre tértek.

Noha a középkori latin krónikák és a XVI. századi emlékiratok állandóan hangoztatják, hogy a székelyek ősi betűiket rovás-betűkre és apró palczikákra metélik, eddig egyetlen emlékek sem rendelkezünk, a melyről bizonyítani lehetne, hogy az élet csakugyan székely módra termelte. Hiszen az 1501-ki csikszentmiklósi emléktemplomfelirat volt, az 1515-ki szöveget a rab székely kölapra véste fel, a Telegdy-féle 1598-ki Rudimenta kézirat s az 1668-ki énlakai felirat festve van. A most fölmerült értékes mivelődestörténeti emlék lesz tehát hivatalosan arra, hogy a más oldalról már ősrégi eredetűnek bizonyult székely betűsor rovásjellegű és jobbról balra irányuló sorvezetésének természetes bustrophedon-jellegét a hazai és külföldi tudományosság előtt kétségbevonhatlanul igazolja.

A lemasolt rovás-naptár régisége más kérdés, és nem is nagyon fontos kérdés. Egy ilyen föltétlen hitelt érdemlő esetben tulajdonképpen az volna érdekes, ha a székely rovásírás használatának minél későbbi határjelzője lehetne. Az a körülmény, hogy a naptár szövege csak állandó ünnepeket, illetőleg névnapokat jelez, csakugyan támogatja azt a föltevést, hogy a lemasolásra méltott régiséget a székelyek évszázadokon át, talán már a keresztény hitre térés óta használták. Sőt a rovás-naptár használatának ezt a távlatát nemcsak a pogánykori eredetű rovásírás eme folytatolagos alkalmazása világítja be, hanem az a valóban kezdetre való jelenség is, hogy a naptáron rajta

volt az olvasást megkönnyítő betűsor és több oktatási célt szolgáló bibliai név (Jeruzsálem, Jeriko stb.) is. Talán a naptár kezdetleges egyszerűsége szintén régiségre vall, mint a hogy a kezdet kezdetét jelzi már maga az a feltűnő körülmény is, hogy egy öröknaptáron a főbb állandó keresztény ünnepek és névnapok nem naptári fogalomjegyekkel, hanem betűszerinti szöveggel vannak felírva. Évszázadokon át használatban voltak és százával fenn is maradtak a svédek, norvégok, dánok, finnnek és észtek híres rovás-naptárjai; de ezeken a hét egyes napjait, az aranyszámokat, vasárnapi betűket már csak egy-egy runa-jegy, a főbb ünnepeket, hold-változatokat pedig a fogalomjegyek egész serege jelzi.

A régiség érintett ismérvei mellett vannak viszont olyanok, a melyek Marsigli állítását jóval szűkebb határok közé szorítják. Közülük csak kettőt említek fel. A székelyek a XI. században lettek keresztényekké, míg a naptár szentjei közt szerepel Assisi Szt. Ferenc (okt. 4.), a ki 1228-ban és Magyarországi Szt. Erzsébet (nov. 19.), a ki 1235-ben kanonizáltak. Ugyanígy találhatók benne XIV—XV. századi névnapok, a melyek szintén később kerültek a primitív székely naptárba. És valahányszor ezt az örök naptárt újra rótták, nemcsak az ünnepek bővültek, hanem változott, felfrissült a szöveg elavult hangtani jelzése is. Az így felderíthető határjelzők segítségével a XVI. század első feléig, körülbelül a magyar nyelvemlékek határáig jutunk el. Marsiglinek tehát 1690 táján mégis régi, másfélszázados rovás-naptárral volt dolga.

Az öt lapra másolt szöveg egyik lapját itt bemutatjuk olvasóinknak. A négyesoros másolat, jobbról balra indulva, először a rovás bordáján talált bevágásokat tünteti fel gondatlanul huzogatott vonásokkal. A rovás-naptár ez a napok számát jelezte s az alája rótt ünnepről tehát meg lehetett állapítani, hogy a hónap hányadik napjára esett. Így a jan. 1-ki kiskarácson felett azért van helyesen öt bevágás jelezve, mert a következő Szentkereszt (helyesebben Vizkereszt) a hatodik vonás alá, vagyis jan. 6-ára esik. A rovásírásos szöveg alatt van Marsigli fáradtságos, de teljesen elhibázott megfejtése. Mivel ugyanis magyarul nem tudott s a rovásírás jegyeiről is csak annyit derített ki, hogy a mássalhangzóknak e-vel hangoztatott értékük van: Köskarácson, Szentkeresztet, Pált stb. «Eköskeraacsén»-nek,

«Eszekereszt»-nek és «Epáel»-nek betűzte ki. Mi rövidség okáért e megfejtést és az alatta olvasható latin nyelvű kalendáris magyarázatokat, valamint a hiányos rovás-vonásokat is mellőzzük; de az olvasónak segítségére lehetnek abban, hogy a mi megfejtésünket a rovásírással egyeztetni tudják. A rovott írásjegyeket csupa nagybetűvel jelezzük, a mellőzött magánhangzókat pedig közben apró betűkkel pótoljuk. Az ekként kibetűzhető szöveg így hangzik:

KÖSKARÁCSON (jan. 1.), SZEKERESEZT (6.), PÁL (15.), ANTAL (17.), PIRISKA (18.), FABIAN (20.), ÁJNES (Ágnes 21.), INCZEH (22.), PÁL (25.). — EBREDA (febr. 1.), BOLDOGASZONY (2.), BALÁZS (3.), AGATA (5.), DURUTYA (6.), APOLONA (7.), KOLOZS (10.), BALANT (14.), JULIA (16.), PETER (22.), MÁTÁS (Mátyás 24.), GEHELGY (márc. 12.), BENDEK (21.), BOLDOGASZONY (25.).

Avatott szem már az első pillanatra észreveszi, hogy Marsigli másolata számunkra csakugyan elsőrendű írástörténeti emléket mentett meg. Nagy terjedelménél fogva elég anyagot nyújt ahhoz, hogy a csikszentmiklósi és konstantinápolyi rovásírási nyelvemlékek rövid szövegeiben szórványosan fölmerülő s kivételnek tetsző jelenségek törvényszerűségeit igazolja. Csak egy példát említek fel. Eddig nem tudtuk, hogy a csikszentmiklósi szöveg «MÁTYÁS»-a «MÁTÁS»-nak, a konstantinápolyi szöveg «BERLABÁS»-a, «TÉMÁS»-a pedig «BALLABÁS»-nak és «TAMÁS»-nak olvasandó. Most azonban a példák egész özöne igazolja, hogy a szomszédos szótagokban ismétlődő azonos magánhangzókat a középkorban csak egyszer, vagy pedig egyszer sem rótták ki. Ilyen az itt bemutatott lapon az egyetlen írásjeggyel összeírt «ANTAL», melyet Marsigli ki sem tudott betűzni; vagy a «KOLOZS», melyből a második o-hangzó van kihagyva.

Az ókori eredetű középtengermelléki írásrendszerek közös nagy családjának ismerői tudják, hogy a szemünk előtt így kibontakozó mássalhangzós rendszer a legrégebb keleti örökségekhez tartozik. Ezért kell repeső örömmel tudomásul vennünk, hogy az évszázados pusztulások szomorú magyar sivatagjától távol megmenekülhetett ez az idegenbe vetődött második rovásírásos kincsünk, mely ezután már szintén beszédes tanuja lesz ősi kultúránk hajdani fenséges tenyészetének.

Dr. Sebestyén Gyula.

RUDNYÁNSZKY GYULA.

1858—1913.

Néhány hete általános megilletődés közben vettük tudomásul Rudnyánszky Gyula megbetegedésének híreit. A kitűnő költőt, ki már néhány év előtt elvesztette szemvilágát, váratlanul, szinte orozva támadta meg a legrettegetesebb betegség, az elme elborulása, azokban a napjaiban, a mikor a mit sem sejtők joggal azt hihették, szelleme új felvirágzásának, munkakedve és képessége fellendülésének napjai jöttek rá. S a betegség szokatlan gyorsan végzett vele, néhány napot töltött az elmebeteg szanatóriumban s hirtelen tört rá a halál. Talán újabb s nagy szenvedésektől mentette meg, — de azért mégis tragikus az elmúlása a költőnek. Családja: özvegye, Réthy Laura, az országosan ismert kitűnő művésznő és serdülő gyermekei érzik legsúlyosabban e csapást, mert ők még reméltek s mert most, az apa elhunytával a bizonytalan árvaságnak néznek elébe.

Az irodalomnak is érzékeny vesztesége Rudnyánszky Gyula halála. Több mint harmincz éven át előtérben álló, szereplő alakja volt irodalmunknak, a ki tehetsége révén méltán emlegettek a legkiválóbbak között. Rendkívül küzdelmes életét élt át; voltak nagy sikerei és megkóstolta a szenvedés keserű poharát, állott a népszerűség napfényén és homlokát megvérték a sziklák, melyekbe emberi gyöngeségből ütődött, próbált fölvergődni a fővárosban és a vidéken, elvesztette lába alól a talajt idehaza, az amerikai magyar sajtóban keresett és talált is boldogulást, majd szemvilágát veszítve, ismét itthon próbálta feleleveníteni hírnevét.

Abból a nemzedékből való volt, a mely a hetvenes években lépett az irodalomba s a melynek sok közös vonása megvolt ő benne is. A forradalom utáni nemzeti depresszióban születettek nemzedéke volt ez s jelentékeny tehetségek mellett, jelentékeny lelki alkatheli fogyatkozásokat rejtgetett magában. Belső izgatottság és nyugtalanság élt benne, a mely csak keveseknél, a legerősebbeknél vezetett nagy alkotásokra és fényes pályafutásokra, a legtöbb-

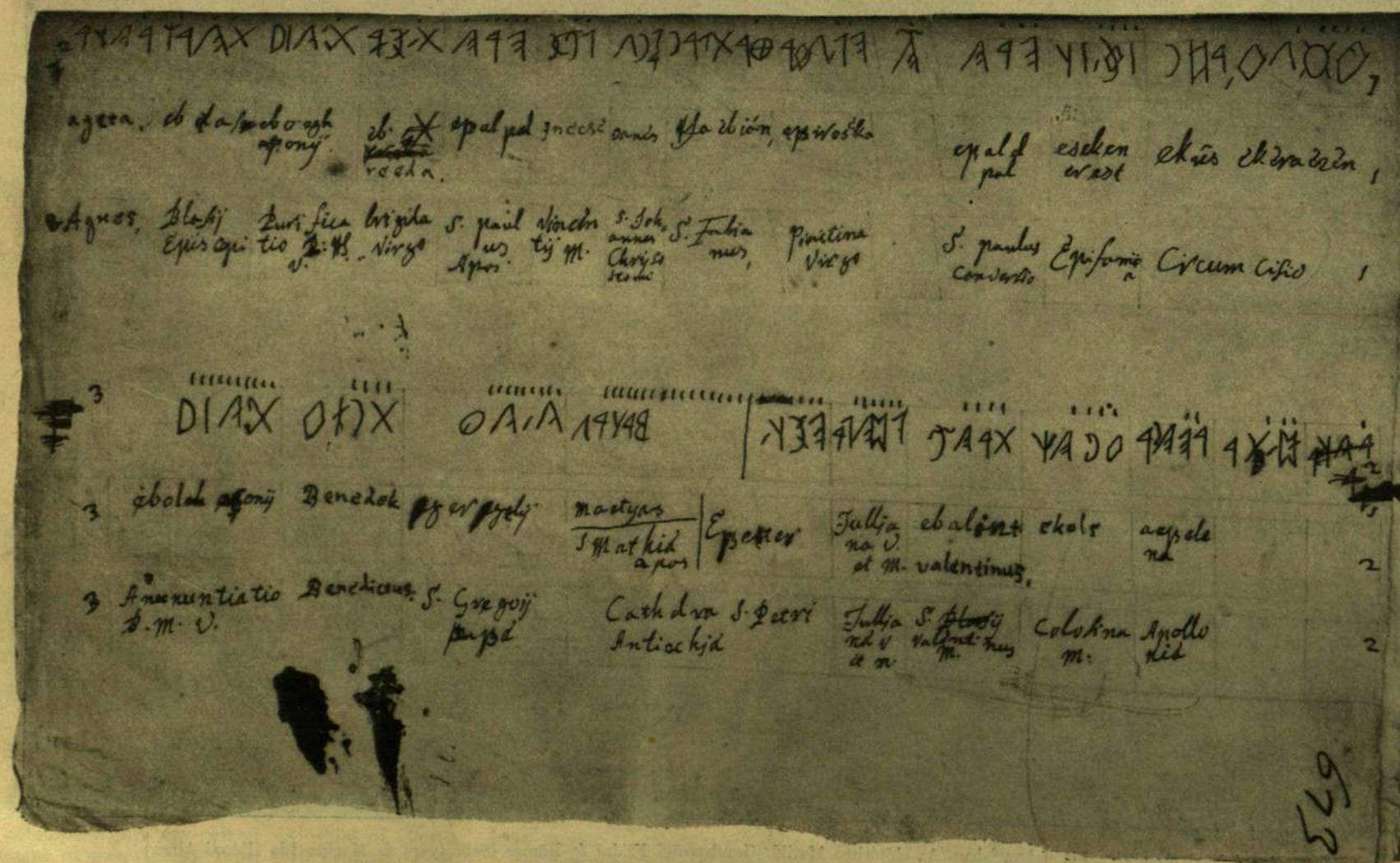

RUDNYÁNSZKY GYULA.

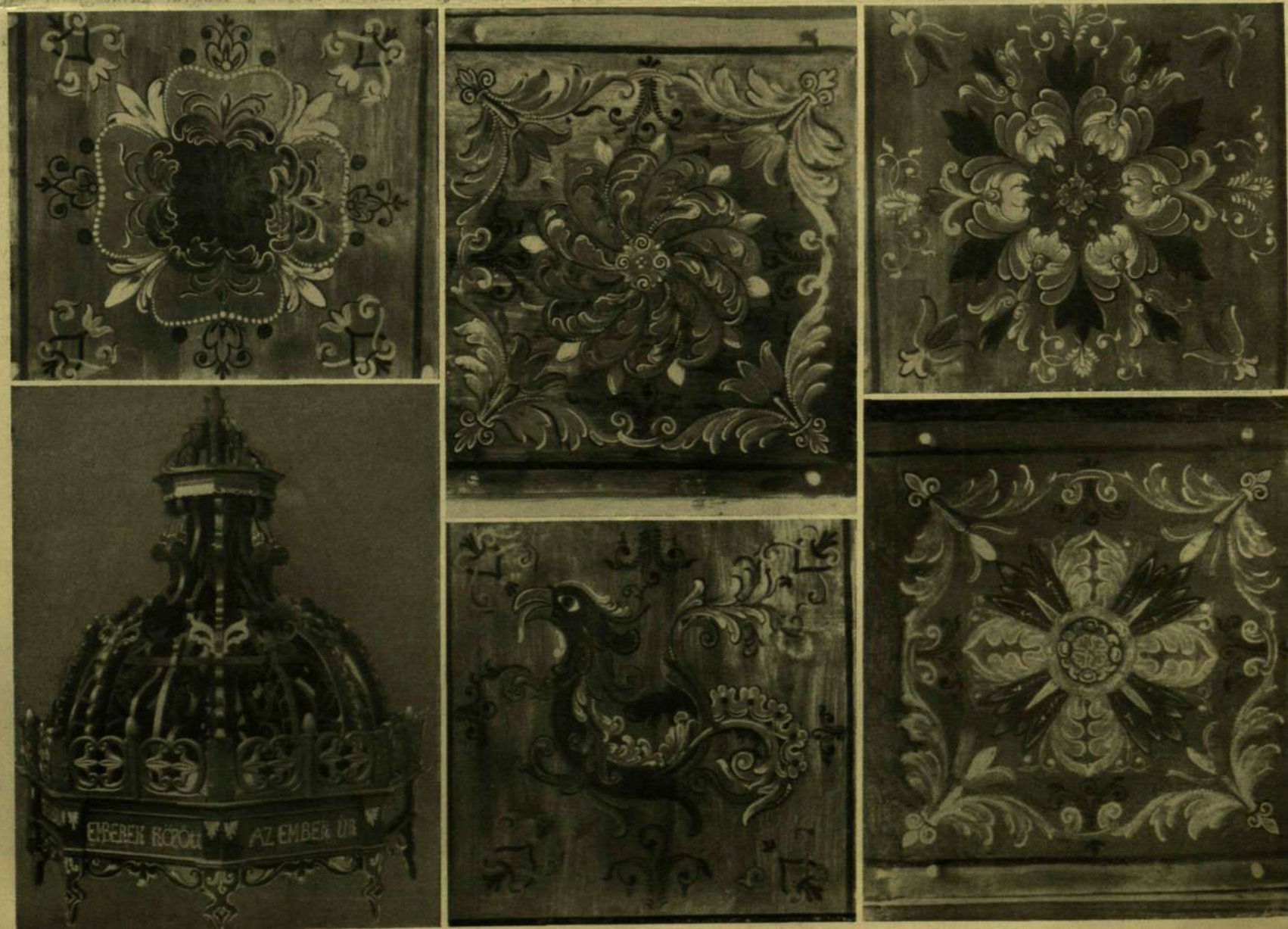
bekben akadályos lett a harmonikus kifejlődésnek, a teljes lehiggadásnak s az alkotó erő nyugodt, öntudatos kifejtésének. Soha, irodalmunk egy korában sem találunk annyi félreisiklott, szervetlenül kialakult tehetséget és soha sem találunk oly nagy számmal munkákat, a melyekben genialis vonások feltűnő fogyatkozásokkal párosulnának. Az akkori irodalmi élet is fokozta a nemzedéknek ezt a nyugtalan, vibráló, megállapodni nem tudó szellemét; a kifejlődésnek induló, de százféle tekintetben még fejletlen sajtó, a mely mégis a maga körébe vont csaknem mindenkit, a ki valamire való tehetség volt, a maga napról-napra való állhatatlan életével szította az emberek belső nyug-

hatatlanságát. Ez a kor a töredék-pályák, töredék-művek és töredék-tehetségek kora. Alig van egy is, a ki oly jellemzően fia lett volna korának, mint Rudnyánszky Gyula. Világnézete sohasem alakult ki szilárdan és szervesen, szellemen folyton ellentétes irányok között hanyódt-vetődött s majd minden munkája valami diszharmonikus egyenetlenséget mutat, a mely félreérthetetlenül elárulja, hogy a költő lelkének szervezetében gyökerezik. Lírai hangulatok, hazafias felgerjedések, melyek közül egyik-másik szélsőséges hangjával országszerte beszéd tárgya lett, vallásos hangok, filozófiai töprengés, — a lírai költészet minden hangja és árnyalata megszólalt Rudnyánszky lantján s egy-egy nyugalmasabb pillanatában a modern elbeszélő vers hangját is megszólaltatta. És a nélkül, hogy valaha is teljes-tökéletesen ki tudta volna magát fejezni, mindig éreztetni tudta a jelentékeny tehetséget. A belső formát, a kompozíciónak azt a titokzatos művészetét, mely csakis a harmonikusan kialakult lelki életből fakadhat és a mely egyedül teheti lehetővé a teljes, zavaró mellékhangok nélküli kifejezést, a mondanivalónak a formába való tökéletes beilleszkedését, — ezt nem tudta soha elérni, de a részletek mindig jelentékenyek és az egésznél többet ígérők voltak. Rudnyánszky költészete középen áll az Arany iskolájának a népiesben gyökerező magyarossága és az utána támadó új iskolának az európai hangulkozó stílusa között, e két elem — mint legtöbb kortársában, — benne sem tudott még szervesen egyesülni. Egy tekintetben azonban az első egyike volt kortársai között: a verselésnek, a ritmusnak és a rimnek a maga kora színvonalát felülhaladó virtuóza volt.

Lapunknak fellépése óta úgyszólván haláláig munkatársa volt, legszebb verseinek nagy része jelent meg nálunk. A legutóbbi időben is több versét közöltük; néhány nappal megbetegedése előtt adta át közlésre egy versét, mely életörömtől sugárzó tartalmával most szinte tragikusan hat meg, s egy hosszabb költői elbeszélést. A kis verset mai számunkban közöljük, a költői elbeszélés is ki van már szedve s karácsonyi számunkban fog megjelenni.

A BOLOGNÁBAN MARSIGLI IRATAI KÖZT TALÁLT ROVÁSÍRÁSOS SZÉKELY NAPTÁR.

A KÖVENDI UNITÁRIUS TEMPLOM SZÓSZERKÉNEK ÉS MENNYEZETÉNEK MAGYAROS DÍSZÍTÉSEIBŐL.

A régi trencseni jezsuita, jelenleg piarista-rendház refektórium.

TRENCSEN VÁRMEGYE MŰEMLÉKEI ÉS A TRENCSENI MŰZEUM.

Kevés része van ennek az országnak, a melynek története annyira össze lenne nőve a nemzetével, mint Trencsen vármegye. A megye négyszáz községe közül háromszáznak a kultúrája a legrégibb idő óta magyar, már az Árpádok korában is élénk volt itt az élet, a ma romokban heverő trencseni várnak Szent László, II. István, IV. Béla, Róbert Károly, Nagy Lajos, Zsigmond, Mátyás voltak a vendégei, az Illésházak kopott, törött czímerével büszkélkedő kőrácsok mellett nem egyszer intézték sorsát ennek az országnak. És mégis ma ez a vármegye történelmi emlékekben a legszegényebb. A várak tömerdek műkincsének, történelmi ereklyéinek csak kis része van nálunk. Másik részét vagy megsemmisítette a tűz, vagy elvitte a medrét minduntalan változtató Vág, vagy pedig idegen országok múzeumaiba és magángyűjteményeibe kerültek. A prágai múzeum például külön osztályban őrzi a magyar vonatkozású felvidéki emlékeket.

Az egész vármegye tele van régi műkincsekkel. A Vág mellett egymásután merednek ég felé a régi várak romjai. Stibor vajda híres fészke: Beczkő, a Jakusitsok büszke vára Oroszlánkő, a szalkai apátság, a ledniczi Rákóczi-kastély, Bitse, a Thurzók ősi fészke, Vágvár-alja, a honnan a Podmaniniak rablólovaghada intézte kirohanásait, a híres Balassa-kastély, Hricsó, Lieteva, Sztracsónó, Óvár, a bogoszlói várkastély, Zayvár-alja, Vágcsütörtök, Szucs ma

már vagy eltűntek a föld színéről, vagy pedig omladozó romokban hevernek. A birtokok is gazdát cseréltek, a hatalmas Illésházy családnak, a mely századokon keresztül volt ura erre-féle majd minden talpalatnyi földnek, egyetlen tagja sincs az élők világában. A vármegye nagy kastélyai közül a Zayugróczin és Nemesváraljain kívül — a mely leányágon a Prileszkyekről Osztrólczy Géza volt főispán birtokába ment át — ma már egy sincs a régi tulajdonosok kezén, sőt majdnem valamennyiben külföldi gazda az úr.

Trencsenben, a vármegye székhelyén még sok emlék hirdeti az Illésházak aranykorát. Áll az a ház is, a hol Bethlen Gábor 1622-ben 13 hétig tartotta rejtve a szent koronát. Ma még megbámulhatjuk a falait, de pár hónap múlva már építik itt is új hajlékát a trencseni postának és nem marad nyoma az érdekes múltú háznak, a melyen egyébként még csak emléktábla sem díszlik. A jezsuiták egykori klastroma áll még, olyan ma is, mint volt 1642-ben, a mikor Lippay György primás megépíttette. A barokkstílus templom tornyán oldalvást áll a kereszt, a háromemeletes rendházban ma a piaristák tanítanak. Ők őrzik a jezsuiták műkincseit is, a melyeket a vallásalap helyezett el letétképen a rendházban. A műkincsek között kétségkívül legértékesebb az a kis szárnyas oltár, a mely a XV. századi hazai művészet egyik remeke.

Maga a rendház gyönyörű épület, a hátsó lépcső boltozatán megmaradt stucco-ornamentumok, a rend gyógyszerárának hasonló di-

Régi szárnyas oltár a rendház kincsesárában.

szítésű boltozata, de mindenekelőtt egy óriási refektórium azt mutatják, hogy itt fejedelmi módon rendezkedett be a jezsuita szerzet.

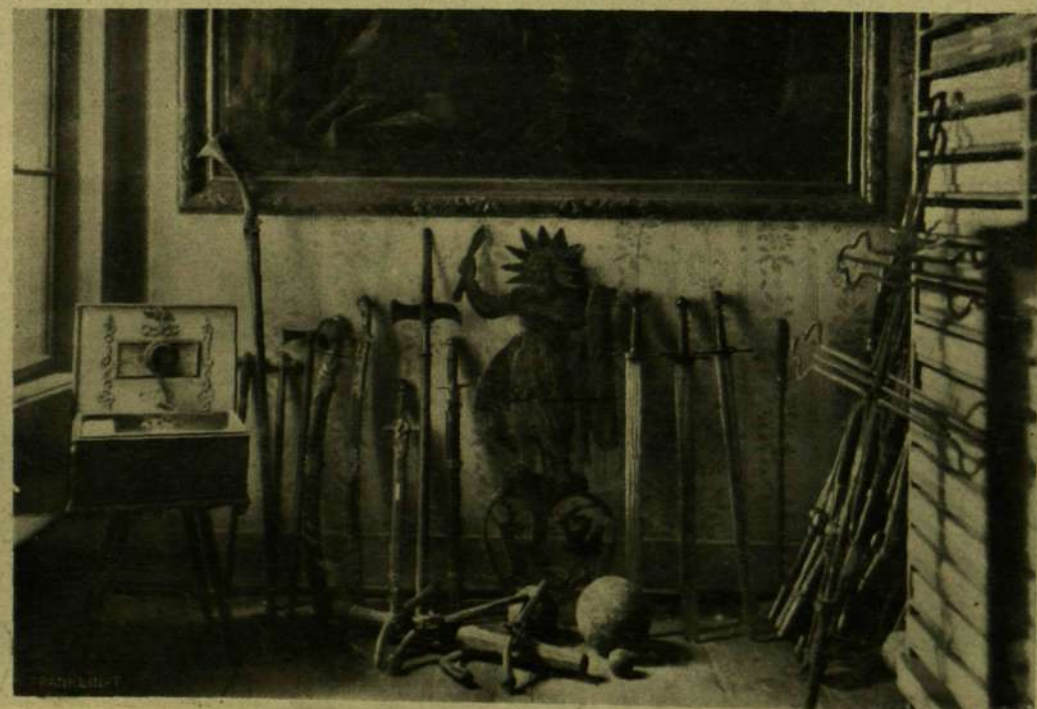
A plebánia-templomban is számos érdekességet találunk. A templomhoz fedett falépcső vezet, ezt 1540-ben építették, alsó bejáratánál van a jezsuiták szemináriuma, a melyet Püský János kalocsai érsek építtetett 1739-ben, a hol valamikor a nemes ifjak tanultak és a hol most mozgósínház van. Nem messze a templomtól füstölög még a kis bérház kéménye, ebben a házban lakott még 1790-ben a városi hóhér, lenn a piac téren büszkén hirdeti a vármegye háza — a melynek csak egyik része áll — Mária Terézia korának építő művészetét.

És ebben a városban, a hol majdnem minden háznak megvan a történelmi jelentősége, a hol úgyszólván minden talpalatnyi föld történelmi emlékeket rejtget, a múzeum még mindig egy magánháznál kénytelen meghúzódni. Nyolcz terembe zsúfolták össze azokat a leleteket, a melyek közül nem egy páratlan a maga nemében. Régóta sürget már kulturpaltát az a kevés ember, a kik ezt a múzeumot két évvel ezelőtt megeremítették, mert a mai állapot mellett a Múzeum Egyesület kénytelen visszautasítani azokat az ajándékokat is, a melyekkel lelkes hazafiak akarják gazdagítani. Részben azért, mert a múzeumban — a melynek gyűjteményében 34,000-nél több tárgy foglal helyet — újabb anyagot beszorítani nem lehet, részben pedig, mert helyiségei tűzveszélyesek és az értékes tárgyakat állandóan veszedelem fenyegeti.

Puál Jób.

Régi kályha és bútorok a trencseni múzeumban, a vágapolezai Wesselenyi-kastélyból.

Régi fegyverek a trencseni múzeumban. Jelfy Gyula fotótelei.

1. Az a ház, a melyben Bethlen Gábor 1622-ben 13 hétig őrízte a magyar koronát. (Most le fogják bontani.) — 2. A Mária Terézia-korabeli vármegye háza. — 3. A vártemplomba vezető fódött lépcső. — 4. Az egykori hóhérlház.

TRENCSEN MŰEMLÉKEIBŐL. — Jelfy Gyula félvételei.

A MI URUNK.

Regény.

(Folytatás.)

Irta GRAZIA DELEDDA.

De Predichedda nem szerette, ha mások is rosszakat beszélnek Antonio Mororól és most védelmezni kezdte, elfelejtkezvén arról, hogy miket mondott, épen az imént, ő maga, felőle.

— Tönkre tette magát másokért, a barátaiért... A te urad is tudna erről egyet-mást...

— Az én uram? — mondta Sebastiana, a nélkül, hogy megsértődött volna. — Jobb lett volna, ha a nagybátyád nem hívja Nuoróba!

— Miért? Talán már megbántad, hogy hozzámentél? Nem panaszkodhatsz: jó állása van...

— De mégis rossz a mi sorsunk. Mi lesz velünk, ha megöregszünk?

— Predu Maria Dejana előbb fog meghalni, mint te, mert ő öregebb nálad... És akkor te megint férjhez melsz... Hozzámegy Bruno-hoz... Mi!

Sebastiana úgy megszorította a leány karját, hogy az már fájt is és kiáltozott:

— Megbolondultál? Megbolondultál?

Predichedda ránézett és csufondósan mondtotta:

— Hogy elpirultál, Sebastiana! Még azt hittem, hogy eltaláltam a gondolatodat...

— És elszaladt.

Sebastiana utána. És köveket meg mirtusbogyókat hajgált utána. Végre mind a ketten megálltak, jó messze egymástól és újra bogyókat kezdtek szedni.

Néhány fagyal-bokor olyannyira tele volt bogyóval, mintha vörös posztóval lenne beborítva. És a mirtusbokrok is több volt a feketés-violás gyümölcs, mint a levél. Fűszerez szag töltötte meg a levegőt és a szűz vidék, vad gyümölcsökben gazdagon, a fényes és derűs látóhatárral, olyan volt, mintha ide még nem értek volna el az emberi hazugságok és ármánykodások.

A mikor elkészültek a bogyószedéssel, a két barátból leült a napsütésbe, a langyossá fölmelegedett kövekre, szemben Oliena kékes és fehéres, márványosan csillogó hegyeivel. Sebastiana végtelen vágyat érzett, hogy elmondja titkát, mintha ez a vidék arra ösztökléne, hogy végre egyszer elmondja az igazságot, a mit még sohasem tett meg.

— Predichedda, miért beszéltél így? — kérdezte zavartan, egyik tenyeréből a másikba pergetvén néhány vörös bogyót. — Ne beszélj így többé mások előtt, tudod: inkább dönts rá az egész házát. Nem emlékszel már, hogy mit csinált velem Marielene pusztá gyanúsításra? Ne tegyél tönkre másodszor is, húgom. Én félek Marielénétől és félek az anyámtól is, mint a tűztől...

Predichedda figyelmesen hallgatta és apró, értelmes szeme úgy csillogott, mint valami erdei madáré.

— Rémálmsáid vannak, szivecském, — mondta csöndes, gúnyos hangján. — Én vagyok talán a te halálos ellenséged, hogy attól félsz, elfecsésem másoknak a dolgaikat?

— Az én dolgaikat? Hová gondolsz? Minek képzelsz! Nekem nincsenek titkaim... nem is lehetnek... Az anyám úgy leskelődik utánam, mint valami börtönőr. Még a gondolataimat is látja...

— Ha látná valamennyit, nem volna olyan nyugodt! — mondta Predichedda és ledobált néhány mirtusbogyót.

Sokatjelentősen mosolygott, miközben Sebastiana, fejét lecsüggesztve, így szólt:

— Esküszöm neked, sohasem vétkeztem. Az anyám tönkre tett, mert megtalálta ládában annak a vén héjának az ajándékait. Oh, milyen buta is voltam én akkor igazán! Mulathattam volna, szerelmeskedhettem volna, jó férjet kereshettem volna: és a helyett arra gondoltam... De elég! Megfizettem a tévedésemért, mondhatom neked!

— A te férjed derék ember, a ki szeret téged. Mit akarsz még?

— Én se gyűlölöm, nem, de mit tegyek, ha látom is, nem tud fölitzelni, nem érzem, hogy mind a vérem a szívembe szökne, nem érzem azt a gyönyörűséget, a mi elfog... ha...

Elpirult és olyan volt, mint a piros bogyó, a mit a kezében tartott.

Predichedda pedig folytatta az ő mondatát:

— Na... más valaki van melletted!

— Oh, hallgass! Hallgass, vagy megfojtalak! — kiáltotta Sebastiana és a szava úgy esendült vissza az elhagyott vidék csöndjében, mint vércse-víjjogás. De aztán rögtön hozzá-tette halkán: — Hát jó, mi ebben a bűn? És talán az én vétkem ez? Szerettem. Emlékezz csak vissza, mondtam is neked: a mikor akkor utoljára lejött, este, átölelt és másnap én megvártam, a mikor a kúthoz mentem... Ő jött, rám nézett... de Marielene pénzére gondolt! Megmondtam neki, tudod: és ő szinte összeszett a szemrehányásaim miatt és esküszöm neked, majd hogy bele nem halt...

— Ilyen semmiséget? Vigyázz magadra, szivecském! Ezek az idegek, a kontinensről, értenek ám a komédiázáshoz...

— Ő nem tud komédiázni...

— Hát akkor miért mentél feleségül Predu Maria Dejanához?

— Ha nem ő lett volna, hát lett volna egy másik. Emlékezz csak vissza, az anyám bezárva tartott, Bruno pedig már elgyűrűzte magát. Olyan voltam, mint madár a kalitkában, de düh, megalázkodás és unalom gyötört. Egy este azt merésztem mondani az anyámnak, hogy bár inkább megszöktem volna az öreggel. Az anyám fölpofozott, a földre tepert, elszaladt az öreghez és azt mondta neki, hogy föl fogja jelenteni... Tizenhatéves voltam akkor, Predichedda lellem, most pedig tizennyolcz esztendő vagyok... Igen, tizennyolcz: de úgy rémlik nekem, mintha már százéves lennék...

— Én húsz éves vagyok, Sebastia! És nem vagyok úgy kétségbeesve, mint te...

— Te szabad vagy! Szabad vagy! — ismételte Sebastiana. — Neked nincs se férjed, se anyád, se apád, se fivéreid...

— De van egy nagybátyám, szivecském, és az aztán kiadós!

— És te... te... te nem születél rossz csillagzat alatt... mint én.

— Te? Ezzel az arccal? Oh, téged túlságosan is szépen szült az anyád.

Sebastiana a saját arcába kapott, mintha össze akarná karmolni magát.

— Mások is szépek, de nincsenek elátkozva, mint én!

— Tudod mi vagy te, Sebastiana? Gyáva nyúl vagy. Én, látod, én...

— Te, mit tennél te? Mond hát...

— Én mulatnék! Elénn a világot. Nincs gyereked. Téged bosszúból vetek el feleségül. Én bizony, a te helyedben, megugranék a mosiu Perroval!

Sebastiana, a ki egészen más tanácsot várt, föl kacagott:

— Most? Most borzadok tőle. Utálom. Ő bizony szeretné. De én nem adom el magam. Ő csak akassza föl magát a nyálkázaira!

Nevetett. De nemsokára megint csak elkomorodott és a ki nem elégtett szenvedély tüze, elérhetetlen vágyak lobogása lángolt föl a szemében. Kezeit tördelte és mintha csak magában töprengene, ismételte:

— Mihez kezdjek? Mit csináljak?

Predichedda, a ki most már megszánta, abban hagyta a bogyók rácsalását és dobálását és azt kérdezte megindultan:

— De ő, mit mond ő?

— Ő? Semmit. Még csak rám se néz. Becsületes ember.

— Vagy talán fél az uradtól... és legfőképpen a feleségétől...

— Az is lehet. És igaza van. Megölne mindkettőnket.

— A cantastorie* nótát is csinálna rólatok! — mondta Predichedda és fölugrott. — Igaz is, különös egy história. De mond igazán, miért is szeretet? Idegen ember, jött-ment ember, nem is szép ember. Miért szerettél hát belé? Bűn ez, szégyen ez.

— Ki tudná azt megmondani? Hát tud az ember parancsolni a szívnek? Hát te miért szereted a nagybátyádat? Az se szép ember és még hozzá rossz ember is. Szégyen és bűn, ilyen embereket szeretni!

— Ez egészen más dolog. Az én nagybátyám olyan szerencsétlen! És ha én nem szeretném, hát ki szeretné? Én mindenkit szeretek, szivecském, a ki szenved és a kinek baja van.

* A nótacsináló.

Látod, téged is sajnállak. És szeretnék segíteni neked, szeretnék boldognak látni! Ha találkozzom Brunoval, meg is mondom: te buta, miért nem nyitod ki a szemedet, mért nem nézel rá...

— Oh, hallgass! Megesküdél, hogy nem mondsz el semmit!

Hazafelé indultak jószágú zsákmányukkal és Sebastiana elmesélte találkozásait Aldo Brunoval, Predichedda pedig hallgatott, csak hallgatott és folyvást arra gondolt, hogy miként tehetné boldoggá mindkettőjüket.

— Sebastiana, figyelj ide: a te bajod olyan, hogy abból ki kell gyógyulnod. Próbáld meg mulatni. Hallgass rám.

De Sebastiana a fejét csóválta. Az ő baja másfajta orvoslást kívánt.

— Holnapután van farsang vasárnapja, — folytatta Predichedda. — Hallgass rám, maszkarába öltözünk és elmegyünk táncolni...

— Az anyám nem akarja...

— Oh, oh, nem akarja? Ösmer ő téged! De figyelj ide: én elmegyek érte és azt mondjuk neki, hogy a templomba megyünk.

— Egyedül lesznék?

— Igen. Antonio bátya holnap elutazik és csak hétfőn jön haza. Az ő házában átöltözkö-dünk... Jól fogunk mulatni! Száraz gesztenyével dobálódzunk majd konfetti helyett...

De Sebastiana egész más mulatozásra gondolt.

Lassan mendégáltak lefelé az úton, a völgyön át, a mely megtelt árnyékkal, miatt a naplemente fényében kivörösödtek az Ortho-bene csúcsai, mintha tűz lobogna odafele. A híd, bár már jó késő volt, asszonyok mostak még és ösri görzárú dalt énekeltek.

Sebastiana magában ismételte a nótát és sóhajtott. De — nem tudta, miért — most boldognak érezte magát. Aggodalmait, nyugtalanságát és kétségkedéseit eltüntette és lágy, álomszerű fátyolos árnyék borult a szívére, mint a völgyre és lassan-lassan az egész vidékre, föl egészen a hegycsúcsokig. És a mint a földről, az alkonyat fátyolán keresztül, a közeledő tavasz, a még béklőbe vert fiatalos életösztön, a még ki sem felledező virágok illata szállt fölé a levegőben, az ő lelke mélyén is ki-törni készült a vágyódás az élet után és valami ösztönszerű lázadás és erőinek tudatára kezdett ébredni.

A mikor odaértek, a hol egy reggel Bruno várakozott, nevetni kezdett. Oh, azon a reggelen megszökött a karmai közül! De most már nem szabadul meg többé a kezéből!

Hazaérve, nem találta otthon az anyját és átmert a szomszédasszonyukhoz, hogy ott keresse.

Marielene a tűzhely mellett állott és szórakozottan felett az olasz nyelv tanárának, a ki erős hűlés folytán kénytelen volt otthon maradni és most a tűzhely mellett ülve, némely lexikális dologban kért fölvilágosítást.

Egyszerre az alkonyati fénytől még világos ajtónyílásban, megjelent Sebastiana alakja. Karcsún és szépen, vállkendőjével a keblén, igazán gyönyörű volt és a tanár úr eléje ment és meghajolt előtte, mint báli ruhába öltözött herceg-asszony előtt.

Sebastiana előre lépett, odament Marielene-hez és átadott neki egy fagyal- és mirtusz-bogyókkal teli csokrot, majd így szólt:

— Úgy látszik, haragszol...

Marielene átvette a csokrot és tragikus hangon kérdezte:

— Mond, ki találta ki a szolgáló lányokat?

— A háziasszonyok, — felelte a tanár.

Sebastiana nevetett, bár Marielene szavai és tekintete az ő szomorú, sívár szolgálóságának idejét juttatta eszébe. Átnyújtott bámulójának is egy fagyal-ágaskát és kaczerán, mosolyogva nézett a szemébe.

Marielene, a fakanalat kezében megcsóválva, nagyot rikoltva az ajtó felé rohant. A szolgáló-lány alakja, fején a vizes kökorsóval, közeledett az udvaron és a békeszerető tanár intervenciója nélkül, könnyen szerencsétlenség is történhetett volna...

Farsang utolsó vasárnapján, délfelé, Aldo Bruno lejtött Nuoroba és mellette hazament volna, még beszólt Sebastianához, hogy Predu Maria Dejana a legközelebbi kedden jön csak haza.

Sebastiana épen édes süteményeket mártogatott a forró mézbe és megkínálta.

— Köszönöm, nem kell — mondta a férfi és visszautasította.

— Tudom, hogy nem olyan jók, mint a mi- ket a feleséged csinál!

Aldo Bruno nem felelt, de ránézett, Sebastiana pedig a férjre. Szemükben azonban már nem a régi, tétova, gyöngy lánocska fénylett. Most csupa izzó szenvedély és szemrehányás lobogott benne.

A férfi azzal a benyomással távozott, hogy Sebastiana megváltozott irányában. Mi történhetett? Mire való volt ez a czélzás a feleségére? Talán féltékeny lett Sebastiana? Igen. Már ide-érkeztek: ő féltékeny Predu Maria Dejanára, Sebastiana pedig Marielénere.

— Csak ne legyen botrány belőle! — gondolta magában, a mint ott haladt a gyalogúton.

A mikor hazaérkezett, Marielene még csak kezét sem szorított vele és a mint ide-oda szaladgált, egyre tértül-fordult a konyhából az ebédlő-szobába, onnan meg vissza, csak épen arra ért rá, hogy elmondja a legutolsó esetét a szolgálóval és azt, hogy még egy új lakót szerzett.

A férfi a tűzhely mellé ült. Marielene arca szokatlanul piros és ő úgy találta, hogy a mellett még soványabb, még összezsúrtabb, mint valaha.

Túlságosan sokat dolgozol, Elena! Mond, és mindezt a szolgáló miatt? Végre mégis csak meg kell oldani valahogyan ezt a kérdést. Te lefogytál, Elena: még majd beteg is találsz lenni!

— Hagyj békében! A munka az én életem. És te talán nem dolgozol? Te még nálamnál is többet dolgozol, Bruno.

Igen, igaza volt a feleségének: ő is dolgozott. De neki most már nem jelentette többé a boldogságát a munka, mint azelőtt.

Ebéd után fölment a hálószobába, pipára gyújtott és az ablakhoz lépett, ugyanahhoz az ablakhoz, a melyből egyszer este, — a mikor Sebastiana-t a rózsákkal teli kertecskében, a holdfényben megpillantotta — úgy lépett vissza, mint valami szakadék széléről.

Most a kert félig aranyos napsütésben, félig árnyékban feküdt előtte, frissen nyírvá és nyessé, a sáfrán virágszínű virágaival derítvén föl a szemet. Látta maga előtt fiatal szomszéd-asszonyuk kecses és hajlékony alakját és a nő szenvedélyes, izzó tekintetét vetett felé. Sokáig állt így az ablaknál, mintegy álomba merülten. A távolból kiáltásokat hallott, harmonika szót és csörgő csengést. A levegő tele volt friss fánk és még meleg mézeskalács szagával.

Predichedda ment most be a maestra házába és röviddel azután Sebastianával együtt távozott. Mind a ketten ünneplő ruhájukban voltak, mintha a templomba készülökének menni, de Aldo Bruno mégis eltálatta, hogy mit forralnak magukban és elhatározta, hogy utánuk megy.

Új ruhájában, széles karimájú kalapjában, acélos tekintetű szemével és aranyoske bajuszával olyan volt, mint egy hivágó, kérkedő, conquistador. A parasztok tisztelttel teljesen köszöntötték és a fehérszépnek találta.

A Corsón nyüzsgött a nép, utcái gyerekek, polgárok, hegyi pásztorok hemzsegték ott és élvezni akarták a farsang utolsó vasárnapjának örömeit. Lovas álarcosok, rongyokba és állati bőrökbe öltözve, fordultak meg a tömegben és ordítottak, hogy utat engedjenek nekik.

A lovak nyakán csörgők és kolompok lármáztak és a lovak sörényébe meg farkába sárga és zöld pántlikák voltak fonva. Más maszkárok, gyalogszerekkel igyekeztek végig, csoportokban, vagy libasorban, harmonika hang mellett, az utcán. Egyik-másik teli marok rózsás konfettit dobott a levegőbe, a mire az utcái gyerekek, mint megadult kessékek, bakk-ugrással rontottak előre, körülfogták a sétálókat, bukfencet vetettek, fölöködtek egymást és úgy hancuroztak, mint ördögfiókák.

Aldo Brunonak, a ki a házak falai mellett igyekezett haladni folyvást, nehogy a gyerekek, vagy lovas maszkárok tömege elragadják, jó idejébe tellett, a míg elérte a Piazza-t. Itt aztán megállt és várt, a míg csak meg nem pillantott két hosszú nő ingbe öltözött női álarcost, fejükön éjjeli főkötővel, az egyiket rózsaszínű szallaggal, a másikon, a magasabbon, égbékszínű pántlikával. Megösmerte őket

A Tripolizs mellett levő egyetlen vízfórással elfoglalása körül folyt harcokban elesett olasz katonák emlékére emelt kápolna leleplezése.

tüstént és mihelyt azok meg őt megpillantották, valóságos konfetti-zivatart zúdítottak feléje és... száraz gesztenyékét. De a mikor ordító utcai síhederek tolongtak feléjük, hirtelen, gyorsan elszaladtak.

A magasabbat féltékeny tekintettel követte. Oh, lám, hogy mulat! Nem bántódik, nem szenved és nem szomorú, mint ő! Talán épen találkája is van valami szilaj kedvű álarccsal, táncolni fog, kacagni fog és még csak nem is gondol majd órá.

Látásból közömbösen és nyugodtan sétálgatni kezdett a Corson a tömegben, a mely egyre növekedett és tarkább lett. A két főkötős alak ott ugrált és el-el-suhant előtte, olykor-olykor meg-megálltak a női álarcosok csoportjaiban, a melyeket tánczó, muzsikáló férfiak kísértek. Egyszerre csak a kékpántlikás egy barát karján lépdelt, a mire végtelen szomorúság és féltékenység fogta el. A harmonika szavát halottas éneknek hallotta.

Körülötte mindenki ujjongott, mulatott. A me-rev és kifejezőstelen lárvák alatt szép asszonyok arca tüzel és remegett, gyönyörűséget és nevetéstől asszonyi ajkak vonaglottak. Csak egyedül ő rejtett az ő élő emberi arca alatt egy halottat, a ki még mozgott. És miatt az égszínkék szallagos főkötő el-elibeggett előtte, mint valami nagy, örömmármorban repdeső pillangó, lassan-lassan lázadó érzés lett úrrá a lelkén és most már gyűlölni tudott minden férfiú-becsületességet, erőnyességet és gyűlölte a saját félelmét a botrányok elől és gyűlölte valamennyi tervét, a mit a jövőre nézve hideg kalkulálást magában. Talán másokat részé-sít kegyében Sebastiana, a kik nem olyan buták, mint ő. Ha becsületes lett volna, hát nem bátorította volna föl őt is...

És az a gondolat, hogy könnyű és veszélytelen zsákmány lehetne Sebastiana, lobogó lángra gyújtotta a férfi véré. Most már ő is vakmerőnek és szilajnak érezte magát, mint azok a férfiak, a kik zabolatlanul ordítottak lovaikon. És ettől a pillanattól kezdve azzal az elhatározással követte Sebastianát, hogy győzni fog. A sővargás és a féltékenység sarkantyúza. A kékszalagos főkötő nagy sikereket ért el: tömördek maskara járt a nyomában, körülfogták és tánczra hívták. És főként az a barát, a ki heves mozdulataival, meg rekedt torokhangú kiáltásaival olyan volt, mint valami barátságos bűjtő ördög, követte folyvást, majd pedig magával ragadta vad, örvénylő tánczfordulatokban.

Aldo Bruno észrevette, hogy Sebastiana szeme átvillog a lárván és folyvást az ő tekintetét keresi. A mikor végre sikerült az első sorba előnyomulnia a nézők között, Sebastiana ruhája érintette, a mint eltánczolt előtte és ettől fogva minden fordulónál találkozott a tekintetük és szinte kimondhatatlan erővel kapcsolódott egymásba, olyannyira, hogy a férfi vadul érezte dobogni a szívét és megfellekedett mindenről, a mi körülötte van.

A februári nap már lemenőben volt.

A tömeg még egyre növekedett és a lovas maszkárok erősen kellett fogniok a kantárszárat, nehogy valami szerencsétlenség történjen. Sok maszka már hazafelé indult. A két főkötős a tánczók között járkált és a magasabb lehaltok a kisebbekhez: a kék szallag titkot látszott sügni a rózsaszínű pántlikának; aztán együtt áttörtek a tömegen és egymás kezét fogva, tovább mentek. Nem tánczoltak többé: szomorúaknak és fáradtnak látszottak és a mint a két elhagyott, néptelen utca keresztetűződéséhez értek, hirtelen megálltak, tanácskoztak, majd pedig elváltak. Az egyik jobbra ment, a másik balra, mintha azt akarták volna, hogy az, a ki követi őket, elveszítse a nyomot.

De Aldo Bruno a kékszalagos főkötőt követte és utól is érte, a mikor épen Antonio Moro házában kapuját akarta kinyitni.

— Beszélnem kell veled, Sebastiana. Lehet itt? — kérdezte.

Sebastiana kinyitotta a kaput és alig hogy beért a házba, levette az álarcost és a főkötőt. Az arca izzott, szépségtől ragyogott és gyönyörűségtől, a szinte kibomlott hajának sötét aureolája alatt.

— Hogyan ösmertél meg, Bruno? És mások is felösmertek?

— A csuhás barátod bizonyosan. Ki volt az? Sebastiana föl kacagott.

— Felösmerted? Én is!

— Mért vagy maszkában, most?

— Predichedda eljött hozzám és megkért, hogy kísérem el a templomba. De a helyett ide vezetett, a hol már elől is készítette a maszkárait.

— És most hová ment?

— Meg akarja magát mutatni maszkában a rokonainak. Nem is jön vissza hamarosan. Mit akartál nekem mondani?

Ott állt a kopár szoba közepén és most már nem nevetett. Különös figyelemmel nézegette a főkötőt és az álarcost, a melyeket a kezébe vett. A férfi átölelte a derekánál és az ágy felé húzta, a hol leültek egymás mellé.

— És a barát? Oh, te azt hiszed, hogy én felösmertem volna? — sügta mosolyogva és megigazgatta a haját.

— Oh, bizonyos, hogy felösmerted!

Sebastiana büszkén fölvetette a fejét és összerántotta a szemöldökeit, majd pedig, a mikor Aldo Bruno magához akarta vonni és meg akarta csókolni a száját, elfordította az arcát haragosan és szégyenkezve.

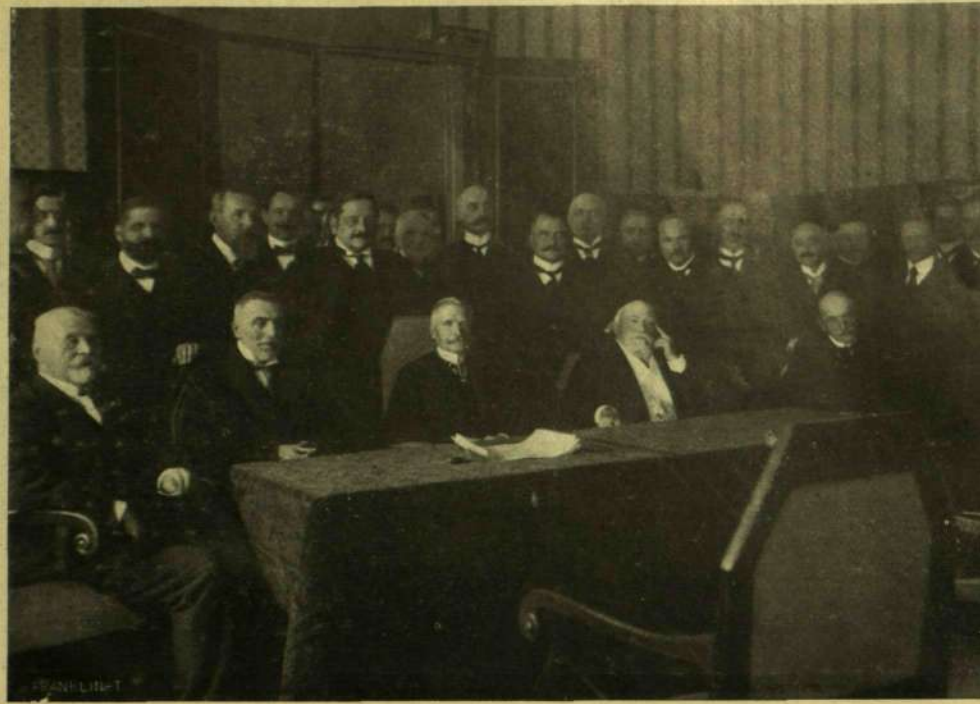
— Esküszöm neked, hogy nem tudom, ki volt az a maszka! De egyébként többel tánczoltam. Hát mit gondolsz te rólam? Mond még hát! Nem, eressz el, ne csókolj meg, mielőtt nem mondd meg, hogy mit gondolsz rólam...

A férfi kezeibe fogta a nő arcát és kényszerítette, hogy ránézzen.

— Nos, hát jó! Igen, én féltékeny vagyok!

— Kire?

— Mindenkire.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET KÖZGYŰLÉSE DECEMBER 7-ÉN.

A MAGYAR GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETÉNEK ÚJ ÉPÜLETE A KÁLVIN-TÉREN.

— És miért vagy féltékeny mindenkire? Hát talán szolgáltatam okot erre? Felelj!

Egymás szemébe néztek. De a tekintetük már nem volt többé teli sóvárgással és szenvedéllyel, mint az imént.

Sebastiana talpra ugrott, kiszabadította magát a férfi karjai közül és szinte fenyegetőleg hajolt Aldo Bruno fölé.

— Felelj! Miféle okot szolgáltatam én neked arra, hogy féltékeny lehess? Most már értem viselkedésem velem szemben, értem a hidegségedet, a bizalmatlanságodat. Oh, hát féltékeny vagy! És mindenkire? És én ezalatt rá se nézek senkire, még a férjemet is kerülöm! Én csak téged szeretlek, érted? (Megragadta a férfit, vállainál fogva és megrázta, mialatt az csodálkozva és kétkedve hallgatta.) Csak téged, egyedül téged, Bruno. Esküszöm neked az apám lelkére! Sohasem szerettem mást, csak téged és nem néztem soha, csak a te szemedbe! És te nem akartad ezt megérteni akkor, a mikor még mind a ketten szabadok voltunk és most sem hiszel nekem. Nem hiszel nekem, úgy-e igaz, nem hiszel nekem?

Hitt neki. Hitt, a saját öröme és fájdalomára, de ez a vallomás, a mely tele volt mély-séges szenvedéllyel, inkább lehűtötte, mint fokozta sóvárgó vágyakozását. Megint attól félt, hogy botrány kerekedhet. Fenyegetőleg jelent meg előtte Preda Maria Dejana alakja. És mialatt Sebastiana, ő fölé hajolva, minden áron kísértésbe akarta hozni, ő dühösen védekezett saját szenvedélye és a nő ellen.

— Nem szabad féltékenynek lenned — mondotta lihegve és szilajon. — Ha ma este itt vagyok, ebben a ruhában, hát térted vagyok itt. Látni akartalak... messze titóletek és messze mitőlünk... Tudtam, hogy utánam fogsz jönni... A mikor táncoltam és te rám néztél, úgy éreztem, hogy holtan kell összeesnem... De te nem hiszel nekem, mialatt én majd megőrülök és úgy érzem, utánad kell szaladnom, mintha megbabonáztál volna... És akármint is mondasz, igen, bizonyos, hogy megbabonázás is van a dologban, másfélben nem szaladnék úgy utánad, mint valami rossz, züllött teremtet, mert én becsületes, tisztességes asszony vagyok, igen, hangosan is merem mondani és ha az uram meg fog fojtani, nem azért teszi majd meg, hogy sok férfi után szaladtam...

Aldo Bruno fölállt és úgy látszott, mintha valami álomból ébredt volna föl.

— Csillapodj le — mondta és a nő újra leültette. Remegett egész testében. De ez a fák hideg remegéséhez hasonlított, nagy viharok elmúltán. — Ne kiabálj, Sebastiana! Tudom, hogy tisztességes vagy és én is az vagyok és nem én foglak bájba sodorni. Nekünk nem szabad rosszat elkövetnünk, édes gyermekem...

A nő nem értette meg és a szomorúságtól tompa hangon, halkán felelte:

— Hát ki ellen követnénk el rosszat? Nekem nincsen gyermekem, neked sincs...

— De neked férjed van és nekem feleségem. És nem szabad rosszat elkövetnünk velük szemben...

— De ők nem fognak megtudni semmit sem! — Oh, milyen gyerek vagy! Vannak dolgok, a miket nem lehet eltitkolni. Látod, mi most itt vagyunk, a hová a mi akarattunknál is nagyobb és erősebb vágy hozott minket. Holnap azután már nem tudunk majd uralkodni magunkon és engedünk a kísértésnek, hogy más-hol találkozzunk... akár talán éppen minálunk... A szenvedély magával ragadja az embert, Sebastiana, és elveszi a józan esztét. Jaj nekünk, ha nem tudjuk legyőzni idejkorán...

A nő rémülten nézett rá. De hirtelen, a férfi szavainak hatása alatt, egyszerre csak sírva fakadt és sóhajtozott:

— Igazad van! Igazad van! Ma is megláthatnak már minket, a mint elmegyünk innen... és aztán mindent beszúghatnak az uramnak, tönkre tehetnek...

A férfihez simult, ijedten és folytatta:

— És látod, mi egyszer összeházasodhattunk volna, emlékszel! Oh, milyen boldogok lehetünk volna! De te olyan valakire vetettél szemet, a kit nem szeretted és én meg téged utánoztalak. Miért tettük ezt, miért Bruno?

— Mert mi mindig a saját akarattunk ellen cselekszünk.

— Igazad van! Igazad van! — És mind a ketten érezték, hogy hazudnak. De Sebastiana makacsul siratta a boldogságát, a melyben pedig sohasem lett volna része és Aldo Bruno boldogtalannak meg nyomorultnak érezte magát az illúzió miatt.

Az udvar felől valami zaj hallatszott és ez visszahívta őket a valóságba. Fölállottak és hallgatóztak. A zaj elnémult, de a férfi arra gondolt, itt volna végre az ideje, hogy távozzanak. Valaki rajtuk üthetne és gyanúba foghatná őket, hogy rossz fát tettek a tűzre.

IV.

Aldo Bruno elment az orvoshoz, hogy megvizsgáltassa magát. Az orvos, vagy helyesebben az a különöz öreg úr, a ki sohasem ment el hazulról és otthon kirugdoskodott és betegeknek, egészségeseknek egyaránt ingyen tanácsokat szokott adni, a mossiu Perro mellett lakott.

A mikor Aldo Bruno hozzám, a kis sötét előszoba tele volt emberekkel. Beteg gyerekek nyöszörgését és törődött asszonyok lamentációit lehetett hallani.

Leült az egyik sarokba, az ajtó mögé és várta, hogy rá kerüljön a sor, de közben így-kezett elbűjni, nehogy felösmérjék. Fejét lehorgasztva, olyan volt, mint valami fáradt és beteg aggasztán, a ki azonban még nem adott föl minden reményt és nem tud beletnyugodni a végbe.

Egész éjjel le sem hűnyta a szemét és most

beteges álmodást érzett. Úgy rémlett előtte, mintha még mindig a maestra kertjében kovályogna, a ház körül és arra készülődne, hogy fölmerészkedjék a lépcsőn, bekopogjon az ajtón, Sebastianát hívja és bocsánatot kérjen tőle. A félelem, gyöngeségének érzése, a gyávaság, hogy nevétségessé válhat, kényszerítette az óvatosságra. Még most is úgy érezte, hogy karjai között tartja Sebastianát, érezte keble keménységét és szerelemtől meg vágytól való remegését. De kifigurázta a saját anyját... és őt is kinevette volna. Mindenre képes ez a teremtetés!

Érezte, hogy ha a kedvesévé tehetné, hát azt csinálhatna Sebastianából, a mit csak akar. És mialatt erjedt, égett vérében a ki nem elégtett vágy mérge és fizikai fájdalmak is növekedtek, hideg, édes szesz kezdte kalkulálni a dolgokat és elhatározta magában, hogy tovább fog harcolni, a míg csak nem győzedelmeskedik. Elni akart és győzni akart! Ezernyi történet jutott eszébe férfiakról, a kik tönkre mentek asszonyok miatt. Lorenzora gondolt, a rakta-rosra, a ki egy asszony miatt saját fivérét akarta megölni és gonosz, cinikus ember lett belőle, és rejtőmészen végezte be életét.

Fülébe sügött kérdés zavarta meg álmodozásaiban.

— Édes fiam, te is itt vagy?

— Chillina néne? Mi az, csak nem beteg?

— En nem, Istennek hála. Jól vagyok hál' Istennek, mint valami fiók-szent a mennyországban. Más ügyben vagyok én itt.

— En is — felelte Aldo Bruno hangosan és a mikor zia Chillina panaszkodni kezdett, hogy sem ő, sem pedig Marielene, még csak meg se látogatják, komoran mondta: — Annyi dolgunk van... meg annyi gondunk... De nem-sokára, remélem, lesz egy kis pihenőm és akkor, igazán elmegyek már...

Az anyóka megszorította a kezét és sügva mondta:

— Édes fiam, ne bizza magát az ember egészen a szerencse forgandóságára... nem, nem... a szerencse kerek el is ragadhatja az embert, de meg el is törhet... Gondolj egy kisse a szórakozásokra is... Ne mindig, örökösen csak a pénzre!

— Oh nem, nem, gondolok én egyébre is! — sügta a férfi. De tüstént megbánta, a mit mondott.

Ebben a pillanatban már rá is került a sor: ő következett, hogy bemehessen az orvoshoz. De inkább az anyókat engedte volna maga előtt, csakhogy az nem fogadta el és maga tuszkolta befelé a férfit, a félig nyitott ajtón.

A tágas, alacsony és füstös szobában, a mely valami alchimista-műhelyhez hasonlított, az ablak mellett ült az öreg tudós-ember, egy üveg-gömb és egy messzelátó között, egy könyv fölé hajolva. Sűrű, boglyas fehér haja olyan volt, mintha száraz és sápadt álmodozó arca fölött havas felhő lebegne.

(Folytatása következik.)

A TÉLI DIVAT.

Párisban már letelt a Longchamps-i versenyek és a nagy divatművészek meglepetésszámba menő kiállításainak ideje, az utólag keletkezett újdonságokat művészi keretben, egy divatkiállítás keretében mutatják be. És ezek az újdonságok nincsenek is a tömegnek szánva, hanem első sorban azoknak, a kik meg tudják érteni a bennük megnyilvánuló művészi invencziót. A múltnak sok tradíciója és a jelennek még több ultramodern ötlete talált itt helyet.

A legelső helyet a prémek foglalják el, azok a selymes diszek, a melyek ma egy vagyont érők a nagy párisi mondáink téli öltözetén. A legnagyobb pazarlást mindenestre azok a hosszú és rövidebb köpenyek alkotják, melyeket a vagyont érő prémekből készítenek. Például csodaszépek, de szinte megfizethetetlenek az egészen valódi, fehér hermelinből szabottak, a melyekről a középosztály asszonya még álmodni is alig merészkedik.

Ép oly értékesek az egészen breitschwanzból szabott ruhák, a melyek utcáinak vannak szánva és valósággal pazar hatással vannak a szemlélőre. Viszont a téli sportoknak is megvan a maguk divatja, mely főleg a «vad» állatok szőrmejét találta az alkalomnak megfelelőnek. Kedvelt lesz tehát a leopárd vagy királytigris bundája, különösen az autók bolidog tulajdonosnőinek körében. És ilyenkor egyformának kell lennie a köpeny gallériájának, kézelőjének, kihajtójának, a hozzá tartozó sapkáknak, karmantyúnak és szőrmekeztűnek. Sőt a rég nem emlegetett lábszák is illő legyen az egész szőrmekeztülethez, de a belésének már egészen más szőrmeből kell készülnie.

A korecsolyaruhák alját azonban nem szegélyezik szőrmevel, mert ez nagyon sok nedveséget szí magába és nehézé teszi a ruhát. Azért inkább a kabátot, sapkát és kalapot díszítik vele, mert újabban a bőrkalapok is nagyon divatosak erre a célra, természetesen szőrmevel beszegve. Sőt az esti köpenyek is végig finom szőrmevel bélelték, hogy megvédhessék viselőnőjüket. — ki végig a lehető leglengőbb estélyruhába öltözöttén indul hódító útjára — a téli est zimankós hidege ellen.

MODERN PÁRISI KALAP.

A kinek nem telik a drága és szép hermelinre, melyet oly szívesen viselnek az úde arcú fiatal lányok és asszonyok, annak számára a divat a fehér, selymes plüschből szabott sálakat és karmantyúkat teremtette meg. Nagyon szépek ezek is és teljes az illúzió velük szemben: szőrmet pótolnak. A mellett pedig az árúk egy tizedrészt teszi annak, a mibe a hermelin kerül. Esti ruhák kísérelőjéül is nagyon szépek és stilszerűek.

A bársonyruha ma is nagyon kedvelt, estére is szívesen viselik. De hogy ne legyen túlságosan komor, fehér csipketunikát borítanak fölébe. A blúz is tulajdon anyagból készül, még lengőbb fodrokkal és redőzettel. A tunika készülhet finom csipkeutáztatból vagy — a kinek jut erre — valódi csipkéből, a mi természetesen szászorta szebb. A most szinte nélkülözhetetlen lebbenek is sok esetben — ha esti ruhát egészítenek ki — csipkéből vannak redőzve. Olykor három ilyen csipkefodor is borul egymásra. Még gyakrabban keskeny prémsávot öltenek az alsó szélükre.

A fejdíszek is jóval különböznek azoktól, a

melyeket a nők eddig az estélyruhák kísérőjeként viseltek. Az asszonyok egyenesen a magasha emelkedő tollakat tűznek egy vékony abroncsra és ezt illesztik a hajukba, úgy hogy éppen a közepére essék a toll, a választék föl. Olykor drága gyémánt adja az abroncsot, más-kor strasszkövekkel vagy fémpánttal egészítenek meg. A lányok lenge túllt vagy kreppet kötnek a hajuk fölé és oldalt egy sikkas csokornak megfogozzák. Vagy pedig színes szalagból kötnek a hajukba külön, főleg egyéni ízlésük sugallta díszeket. Mert hiszen a mai divat legfőbb elve az izlés teljes szabadsága és a művészi jelleg. Ezt igyekeznek a női ruházat még oly csekély részletén kifejezni és ez teszi a modern öltözködő nőt ma a régmúlt idők kulturájának hordozóivá. Mert hiszen ez a redőzet, ez a vonal, a melyet ma «divatos»-nak neveznek, egykor régen, a régi emberek világában volt ismeretes. A história lapjain ott találjuk megörökítve mindezeket, a miket a divat mai tervezői felelevenítettek és mint újdonságot alkalmaztak a női divat terén. És ez teszi, hogy első tekintetre nagyon sajátosnak tűnik fel nekünk ez a viselet, sőt sokan még sem értik a benne kifejezett jellegét.

Hogy a mindennapi életben van-e helye a művészet eme nemének, hogy szabad-e ilyen művészi és feltűnő ruhát viselnie a minden nemzetek asszonyának, ez olyan kérdés, a melyre minden nőnek a saját elvei alapján kell megfelelnie. És ezzel a divat ismét egy lépéssel közelebb ama határhoz, a mely megosztja a divat mindenkire nézve mérvadó törvényeit. A mely ismét közelebb hozott bennünket ahhoz az időhöz, a mikor nem kell majd minden nőnek egy, a világot szabályozó divattörvénynek alávetnie magát, hanem viselhet olyan ruhát, a melyet a saját ízlése neki diktál a nélkül, hogy nevétségessé válnék. Mert hiszen a nőknek ez a hajnala kell hogy felvirradjon, örökre nem lehet divatpotentát a sok nemzet szemében lehetetlen párisi ízlés. Kell jönnie egy időnek, a mikor nem tömegdivat lesz, hanem megvirrad az egyéni ízlés napja. És ez lesz a nők igazi felszabadulása a párisi zsarnok hatalma alól.

S...i Bella.

TOILETTEK AZ IDEI TÉLI SAISONRA.

Székely Bertalan Album.

Karácsonyi ajándéknak minden előfizetőnknek — újkor belépő új előfizetőinknek is — pompás kivitelű albumot adunk nagy festőművészeink,

Székely Bertalan műveiből a művész tíz festményének művészi kivitelű színes másolatával Gerő Ödön szövegével.

Ez album lesz a nagy mester művészetének első összefoglalása s egyúttal párját ritkító képgyűjtemény, maradandó dísz minden család könyvtárának. A

Székely-Album

karácsonyi számunkkal egyidőben fog megjelenni, előfizetőinknek ingyen küldjük meg. Újkor belépő új előfizetőinknek is.

A Vasárnapi Ujság
kiadóhivatala.

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Schweizer's Selymesen hámozó!

Kérlek meg, a m. udvarnokaidból fekete, fehér, vagy színes: csepp, faoncs, chine, ottoman, muszalin stb. muszalin 120 cm. széles, méterje K. 1,30-tól kezdve, bármely ruhának, és blúzoknak, plusz kabátoknak és köpenyeknek, valamint blúzok varratlan és ruhák valódi aváncsi himnuszait, csipjait, és selymeket.

Mi csak a keskenyebb színt selymesítetést árulunk, közvetlenül magánvételnek, postaköltség, és vámentesen a házhoz. (Dupla levélbájt.)

Schweizer és Társ, Luzern U 24 (Svájc)

RICHTER-FÉLE HORGONY-ÉPÍTŐKÖZÉKRENY

Rendkívül szórakoztató játék gyermekek és felnőttek részére.

Elragadó udonság.

Falsú házak és nyaralók fölépítésére szolgáló HORGONY-ÉPÍTŐSZÉKRENYEK.

Kapható az ország összes játéküzletében.

Ingen és bérmentve küldjük az 1914. sz. színes ábrákat is tartalmazó jubileumi árjegyzékünket, ha a jegyzék számát közli velünk.

Richter F. Ad. és Társ, Wien XIII., valamint nagyban elárulást: ATHENAEUM R.T. EISLER-OSZTÁLYA Budapest, VII., Miksa-utca 8.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Auróra. Kedves és meleg érzésből fakadó gondolatot valósít meg a Kisfaludy-Társaság: almanachot ad ki Auróra címmel, föléleventve ezzel Kisfaludy Aurórájának emlékét, azét az almanachét, a melynél nagyobb hatású irodalmi válogatata alig volt irodalmunknak, a mely annak idején maga körül egyesítetté a Kisfaludy-Társaság jóformán összes kitűnőseit s a melynek köréből tulajdonképpen a Kisfaludy-Társaság is alakult. Az új almanach, melyet Voinovich Géza szerkesztett, ezzel a társaságnak régi, nemes hagyományaihoz való ragaszkodását tanúsítja, de egyúttal mintegy képét adja annak is, milyen erővel és nyomatékkal tud résztvenni a ma irodalmi munkájában is. Tartalmát az almanachnak a Kisfaludy-Társaság tagjai írták: Beöthy Zoltán előszót írt hozzá, báró Eötvös József néhány eddig kiadatlan gondolata díszíti a könyv elejét, Alexander Bernát Eötvös gondolatairól, Berzeviczy Albert a Vatikán Heliodor-szobájáról, Angyal Dávid Szalay László ifjúságáról, Voinovich Géza Léva Józsefről ad tanulmányt, Léva József, Rákosi Jenő, Vargha Gyula, Endrődi Sándor, Jakab Ödön, Ábrányi Emil, Radó Antal, Bárd Miklós, Szabolcs Mihály, Fiók Károly versekkel szerepelnek benne, Dóczy Lajos kis szinadarabot, Herczeg Ferenc, Berzsek Árpád, Kozma Andor, Sebők Zsigmond, Rákosi Viktor, Pekár Gyula novellákkal gazdagítják az almanach tartalmát. Az irodalom mellett játékosan czélt is szolgál az almanach: mint Beöthy Zoltán előszavában olvassuk, a munkatársak és a kiadó Franklin-Társulat nem jövedelmét, hanem egész bevételét az árvízárványok adományozzák. Ez is régi hagyománya a Kisfaludy-Társaságnak: tagjai írták legnagyobb részt 1839—41-ben a Budapesti Árviskönyvet, melyben először jelent meg Eötvös Karthauziája, s 1880-ban is adott ki a Kisfaludy-Társaság Szegedi Árviskönyvet. Naptár is van az almanachban: közleményei előtt pedig Eötvös finom kivitelű arczképét találjuk. A nemes izlésű, finom kötés is csak annál tetszősebbé teszi a szép könyvet.

A magyar könyv múltjából. Dr. Harasztai Károly érdekes adatokkal gazdag könyveskötést adott ki a magyar könyvkiadás és könyvkereskedelemtörténetéről. Három fejezetet írja meg e témának: a Landerer-féle könyvnyomda és a Heckenast-könyvtár és az egyesülésének történetét a negyvenes évek elején, annak a nagy vállalatnak a létrejöttét, mely irodalmunkra is nagy hatással

volt s melyből később a Franklin-Társulat lett; a Lampel Róbert-cég alapítását s végül a Trattner- és Landerer-családok vállalatának ismertetését. A kis könyv, mely szeretettel és gondallal van összeállítva és élénk megírva, sok érdekes dokumentumot ad kulturális törekvéseink történetéhez.

A **Jó Pajtás**, Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja legújabb, decz. 14-iki számába Benedek Elek írt verset, Szemere György elbeszélést, Sebők Zsigmond folytatja Dörnyősi Dömötör utazását a cserkészfiúk tuján, Altai Margit kedves kis karácsonyi szinadarabot írt, Garay Ákos szép képet rajzolt, Elek nagyapó apró meséket mond el, Gyula bácsi a rovarvívő növényekről mond el érdekes dolgokat, Zsiga bácsi mulatságos mókat mond el, Dániel Lengyel Laura folytatja regényét. A kis krónika rovat apróságai, a rejtélyek, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A **Jó Pajtás**-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fill., félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal (IV. ker. Egyetem-utca 4.).

Új könyvek.

Auróra. A Kisfaludy-Társaság almanachja az 1914. évre. Szerkesztette Voinovich Géza. Budapest; ára kötet 4 K.

Landerer Lajos könyvnyomdász és Heckenast Gusztáv könyvtáros cég társulásiának története. Írta dr. Harasztai Károly. Budapest, Rényi Károly könyvkereskedése.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: SZEPESSY JÓZSEF garamkúrtosi róm. kath. főesperes, 100 éves korában Zólyomban. — BORCSA MIHÁLY nyug. evangélikus lelkész, 90 éves korában Bácsfalu. — Kisbajosi György István, nyug. igazságügyminiszteri számtanácsos, a Ferencz József-rend lovagja, 59 éves korában Balatonkenesén. — KOROMPAY ÁLajos, 85 éves korában Nyitraiánkán. — HANG FERENCZ ügyvéd, volt kalocsai főszékesi ügyész, 78 éves korában Székesfehérváron. — DR. POLLAK EDE, temesvármegyei tiszteleti főorvos, a Ferencz József-rend lovagja, 76 éves korában Temesváron. — FARKAS SÁNDOR, nyug. ezredes, 75 éves korában Nagybányán. — GULASSA JÁNOS, nyug. honvédszázados, 61 éves korában Besztercebányán. — Lovasi SZAKÁLL FERENCZ, Nógrádmegye nyug. főszolgabírája Budapestben. — PÁZONYI ÉLEK Dezső, föld-

birtokos, 72 éves korában Demecserben. — MÜLLER KÁROLY, volt téglagyári igazgató, 80 éves korában. — SCHÖLA ALADÁR, lakarekpenztári tisztviselő, 44 éves korában Budapestben. — KOHNER HENRIK, előkelő fővárosi polgár, 69 éves korában Budapestben. — FENDT OTTÓ nyug. államvasúti felügyelő Budapestben. — DEÁK LAJOS, járásbíró, 52 éves korában Székelyudvarhelyen. — PREISZ FÜLÖP, kereskedő, 73 éves korában Lugoson. — PÁVAI VILMA ÁKOS, 35 éves korában. — KLANGYÓZ ERNŐ, déli vasúti forgalmi hivatalnok, 26 éves korában Sopronban. — LÁZAR LORÁND, Dr. Lázár Lajos képviselőházi osztálytanácsosnak és feleségének, szül. Sambuchi Bless Karolának, 5 éves fia, Budapestben.

Nemespécsei CSEPELY SÁNDORNÉ, szül. Ferenczy Lenke, 71 éves korában Budapestben. — LENGYEL ANTALNÉ szül. Moldován Teréz, 42 éves korában Zilahon. — ÖZV. BALOGH PÁL, néhai Balogh Pálnak, Hunyadmegyei tiszti főorvosának a felesége, Déván. — ISÓ FERENCZ szül. Kiss Kornélia, 64 éves korában Alsólendván. — HALÁSZ VALÉRIA felsőlányiskolai tanuló, 13 éves korában Budapestben. — DARVAS ANTONIA, 10 éves korában Budapestben. — Nyitrai Szerdahelyi ZERDAHELYI SÁRIA, 14 éves korában Szegeden.

EGYVELEG.

*A telefon a legnépszerűbb intézmény jelenleg a világon. Legújabb Délafrikában néhány néger törzs is bevezette magának, s különösen a néger hölgyeknek alig van kedvesebb szórakozásuk, mint telefonon kérdezősködni egymásról.

krétából készült pondert s így megőrizhetjük üdőségünket a legvégső korhatárig.

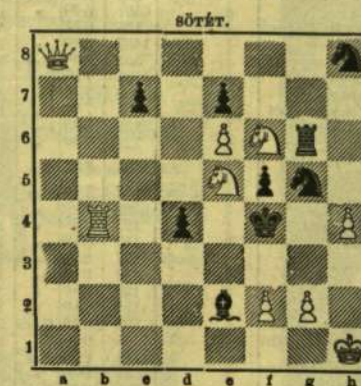
1900 augusztus 9-én dr. Jessen Strassburgból Párisban érkekezést tartott a fogak ápolásának fontosságáról. Többek között kijelentette: "Fogaknak ratio-

nális ápolása a legjobb megakadályozója a betegségeknek és igen fontos, hogy ezt a tényt, amennyire lehetséges, tudomásukra is adjuk. Egészséges fogak első feltételei annak, hogy a gyomrot jó állapotban tarthassuk, mert azáltal, hogy ételünket jól megemésztjük, egészségünket fenttarthassuk, vagy helyreállíthatjuk. A fogak tisztítására és jókarban tartására a legjobb szernek a Sarg-féle Kalodont ajánljuk, mely hála gyógyító tulajdonságának, a társadalom minden rétegében nélkülözhetetlen toalettcikknek bizonyult.

A legcélszerűbb karácsonyi ajándék egy Wiktorin-lámpa. Legokosabb, legpraktikusabb és legmegbízhatóbb világítás. Saját érdekében kérjen prospektust, Wiktorin és Társ cégétől, Budapest, VIII. ker., Baross-utca 1.

SAKKJÁTEK.

2879. számú feladvány Székely Jenőtől, Győr.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2872. számú feladvány megfejtése Owen L. E.-től.

Világos. Sötét.
1. Vt6-f8 — Kc5-b4
2. He7-cb1 + matt.
Világos. a. Sötét.
1. — — — Kc5-d6
2. He3-a4 + matt

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A Budapesti Sakk-kör. — A Budapesti III. ker. Sakk-kör. — Ludányi Antal. — Wyschogrod Pál. — Beer Mór. — Gottlieb István (Budapest) Németh Péter (Csenger). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Léptár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A Győri Sakk-kör. — Székely Jenő. — Mészery József (Győr).

KÉPTALÁNY.

A "Vasárnapi Ujság" 46-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Dicsőség boldogja.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármege-u. 11.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Steckenpferd
lillomtejszappan

BERGMANN & CO. gyártmánya TETSCHEN A. E. elérhetetlen hatású szepők eltávolítására és nekirőlözhetetlen szer arcz- és bőrápolásra, mit számtalan elismerőlevéllel bizonyíthatunk. Gyógytárakban, drogeriákban, illatszerek és fodrász üzletekben 80 fillért kapható. Szintnyug pártalan hatású bőrápolásra a Bergmann "Manera" lillomtejszappan, mely tubusban 70 fillért mindenütt kapható.

TÁTRAFÜRED
TÉLI GYÓGYHELY.
TÉLI SPORT
REMEK TÉLI KLÍMA.
5 1/2 km. BOBPÁLYA KORCSOLYPÁLYA
Téli időny: DECEMBER-MÁRCIUS
Prospektust küld
GRAND HOTEL IGAZGATÓSÁGA.

MINDEN HÁZTARTÁSBAN NÉLKÜLÖZHETETLEN A 32 arany éremmel és a legfelső elismeréssel kitüntetett, VILÁGHÍRŰ „SCHÖBERL-ÁGY”

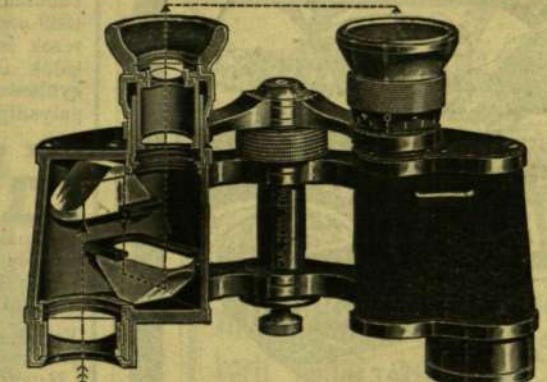

Éjjeli 210 cm. hosszú, kényelmes ruganyos-ágy. Használatban 184.000 darab. küldés a világ minden részére.

Schöberl Róbert udv. száll. es. és kir. szab. gyára által ●● Kizárólag: Budapest, Harisbazar. ●●

Mivel újabbban többféle silány utánzatot hoznak forgalomba, felkértem a t. közönséget, hogy ilyeneket saját érdekében utasítson vissza. Árjegyzék bérmentve. — Ugyanitt szabadalmazott ágygyá alakítható divánok, székek beteg részére, sodronyágyak és díszes díványpárnák kaphatók.

ZEISS

Tábori látcsövek és színházi látcsövek.

Nagy fényerősség. — Nagy láttér.

UJ MODELLEK.

Eredeti áron minden szakba vágó üzlet által beszerezhetők.

T. 404. sz. katalógus díjtalan.

IX/3., Ferstelgasse 1.

Gyárak: Győr, Jena, London, Wien, Riga.

JESCOCZIPŐK ELSŐRENDÜK! Angol varrott fekete, barna, lakk ujdonságok.

RAKTÁRAK: Deutsch Antal IV., ker., Kecskeméti-utca 19. sz., IV. ker., Kossuth Lajos-utca 2. sz., VII. ker., Erzsébet-körút 36. sz. Telefon: 44-57. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Egységárak: A legjobb — 12-50 kor. A legelegánsabb 16-50

